PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 56 (1447) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST sreda 22. marca 1950 Cena 15 lir

Slovenci v Italiji in kominformistična KPI

Goriško kominformistično časopisje ne zamudi nobene prilike za napade na Slovence v Italiji ter na njihovo politično organizacijo. Te svoje napade krasijo z besedami, ki jih napredno in demokratično gibanje ni nikoli poznalo, ampak se jih je v svoji nenačelni in reakcionarni politiki posluževal samo sovražnik ljudstva.

Nastaja vprašanje, zakaj se kominformistični tisk in kominformistični voditelji v goriški pokrajini tako zagrizeno zaletavajo v Slovence in toliko poudarjajo potrebo pospešene borbe proti «titofašizmu»?

Odgovoriti na to vprašanje se pravi prodreti v samo bistvo kominformistične politike, razložiti reflekse delovanja vodilnih ljudi boljševiške partije, ki se odražajo pri delu posameznih funkcionarjev komunističnih partij ne samo onih držav, kjer je ljudstvo na oblasti, ampak tudi v borbi komunističnih partij proti kapitalizmu.

Vodstvo revolucionarnega italijanskega ljudstva se je pokazalo za nesposobno voditi revolucionarno borbo za osvojitev oblasti buržoazije na konkretnem terenu, zato se poslužuje drugih oblik borbe, ki ne morejo in ne bodo dovedle do zaželenih uspehov. Vodstvo KPI smatra namreč za edinstveni način in kraj borbe le parlamentarne dvorane v palači Montecitorio, kjer se komunistični poslanci spuščajo v dolge govore o parlamentarni legalnosti in o potrebi izboljšanja parlamentarnega delovanja, medtem ko se protiljudska klika na terenu krepi ob pomoči policijskega terorja.

Tako ravnanje vodilnih ljudi italijanske partije ni slučajno, ampak dosledno izpolnjevanje direktiv, ki jih prejema CK KPI kot kominformistična podružnica od vodstva boljševiške partije. S tem, da je CK KPI priznal hegemonistično vodstvo dirigentov boljševiške partije, se je prvič odrekel demokratski neodvisnosti glede vodenja borbe italijanskih delovnih množic, katerim na čelu bi moral biti, drugič pa je priznal komandiranje Kominforma v pogledu partijske linije v Italiji, kar pomeni z drugimi besedami delati po navodilih Moskve, pa naj bo to v skladu z dejanskimi pogoji borbe in zahtevami italijanskih delovnih množic ali ne.

Če pod to prizmo gledamo mirno reševanje nacionalnega vprašanja pri nas s strani vodilnih ljudi tukajšnje partijske federacije, bomo ugotovili v njem kopijo ruskega načina reševanja nacionalnega vprašanja, ki se glasi: Ruski narod je gospodarski narod, zaradi tega imajo vse ključne položaje v SZ Rusi. Ta formula aplicirana na našo stvarnost se glasi: Italijanski narod je večinski narod, kateremu se morajo Slovenci pokoriti. Vodstvo KPI bo noče podpreti upravičenih želenj Slovencev v Italiji tudi zaradi tega, ker je mnenja, da se za teh nekaj tisoč Slovencev ne splača kompromitirati, ugodna kompromitirati pred svojim sovražnikom, ki ga v tem primeru predstavlja italijanska buržoazija.

Kaj bi torej Slovenci pod Italijo želeli poslušati izjave voditelja KPI, bi bili že zdavnaj žrtev nenasitnih in pohlepnih apetitov italijanske buržoazije, katari smo Slovenci v Italiji že zlasti trn v peti.

Ko ugotavljamo oportunistične odklone vodstva KPI pa po drugi strani tudi dobro ločimo ogromno večino delovnega ljudstva, ki izraža nezadovoljstvo nad sedanjim vodstvom, katero se je že marsikdaj ponavzalo, da sedi na repu, ne pa na krmilu gibanja. To ljudstvo brezmutno še ni prodrlo do samega jedra, ni še ugotovilo, da so neuspehi borbe predvsem izvrsk pokorščine komandiranju voditeljev boljševiške partije — ki tudi v svojih vrstah preživlja veliko krizo, — vendar je na najboljši poti, da pripelje na najboljši poti, da pripelje do tega spoznanja. Mi bomo temu svojim močem pomagali, da bo ta kriza, ki jo danes preživlja socialistični tabor, čimprej odpravljena in da bo voditelj center revolucije in socializma moči postal kos nalogam današnjih dni.

Tega pa ne bomo dosegli, če se bomo spuščali v nenačelno polemiko o «titofašizmu», o vedno novih «dokazih» za prehod Jugoslavije v imperialistični tabor, ker vse to postaja že neresno in povrhu vsega smešno za vsakega poštenega borca za socializem, ampak bomo to svojo nalogo izpolnjevali z načelno politiko borbe proti birokratskemu in dogmatičnemu prejemanju direktiv kot je to njih prihaja vse bolj v rabo izmed pri kominformistih. Pri tem, da se o poveljih ne razpravlja. Niti se ne razpravlja o pravilnosti ali nepravilnosti neke direktive, če je ta prišla z gvrhu. Tak način pojmovanja vloge višjih organov nujno vodi v dogmatičen način gledanja vseh pojavov, vodi do tega, kar dejansko delajo: da zavestno blatijo našo borbo, klevetajo in žalijo jugoslovansko ljudstvo, ki želi neodvisnost, izključujejo iz svojih vrst vsakogar, ki pričenja misliti z lastno glavo, kajti ta je največji sovražnik komandiranja CK boljševikov. Nihče ne sme niti pomisliti, če vse to delo odgovarja resnici.

Vodilni ljudje goriške federacije KPI se po zgledu CK KPI dosledno držijo «linije» sovjetskih voditeljev. To delajo iz dvojnega oportunizma, in sicer prvič iz strahu pred kaznijo, ki bi jih doletela ob prihodu Rdeče armade, če direktiv ne bi izpolnjevali, drugič pa si mislijo, da je vseeno dobro izpolnjevati povelja CK boljševikov ter zasesti ob prihodu Rdeče armade v Italiji lepo birokratično pozicijo. Če se torej vprašamo, zakaj zavestno uprizarjajo proti Slovencem v Italiji in proti Jugoslaviji tako gonjo laži in obrekovanj, moramo priznati, da delajo to iz čisto osebnih in materialnih koristi.

Taka je v praksi njihova «načelna» politika proti «titofašizmu» in DFS, za katero pravijo, da je «titofašistična agentura» v Italiji.

Koliko ima taka robota zveze z resnično revolucionarno politiko za trajne koristi delovnega ljudstva Italije, je lahko vsem na prvi pogled jasno. Njihovo nenačelno podtikanje neresničnih stvari na račun DFS in slovenske manjšine je že zdavnaj izgubilo sleherni stik s stvarnostjo, kar se vidi v njihovem obupnem prizadevanju, da bi že v kali uničili sleherni pojav «titizma», ki jih je kominformistična kronika v zadnjem času že precej zabeležila v svojih vrstah.

Pojavom «titizma» se ne pravi razbijanje revolucionarne solidarnosti med kominformističnim vodstvom in delovnimi italijanskimi množicami, ampak pričetek vedno rapidnejšega otresanja nezmožnega vodstva s pleč v borbi tako prekaljenega in borbenega italijanskega proletariata.

GOVOR KRAIGHERJA V AJDOVŠČINI IN KIDRIČA V LJUBLJANI

Zgrešeni računi glede Trsta

Ko italijanski parlament sprejema sklep, da se trije komunistični poslanci izročijo sodišču, ker so branili pravice delavstva, aplavdira Togliatti Orlandu, ki zahteva Trst, Reko in Zadar za Italijo

(Od našega poročevalca)

LJUBLJANA, 21. — V svojem govoru na volivnem zborovanju v Ajdovščini je Boris Kraigher izjavil, da šovinistični in imperialistični krogi v Italiji, ki smatrajo, da lahko izkoristijo sedanji položaj, da bi dobili Trst in druge kraje, naseljene s slovenskim življem, delajo zgrešen račun.

Kraigher je dejal: Italijanski imperialistični vojnohujskaški krogi vodijo zadnji čas besno kampanjo proti naši državi in proti Slovencem v Trstu, Gorici in Beneški Sloveniji. Oni smatrajo, da je prišel ugoden čas, da bi izkoristili nasprotstva med nami in Informbirojem z ene strani ter nasprotstva med nami in zahodnimi silami z druge strani, zato da bi zase dobili kako drobtinico. Jasno je, da delajo zgrešen račun. Toda odločno jim moramo pokazati, da nas nobeno žuganje ne more ustrašiti. Oni računajo, da bodo v tem sporu morda dobili Trst in še kaj drugega. Zaradi tega so tudi zadnji čas nastopili v italijanskem parlamentu stari znani predstavniki italijanskega imperializma, kakor so Orlando in njemu podobni. V italijanskem parlamentu so Orlandu navdušeno aplavdirali na obeh straneh: De Gasperi in Togliatti. Njemu danes aplavdira tudi Vatikan.

Kraigher je dalje izjavil, da so v zadnjem času tržaški škof Santin, goriški nadškof Margotti in koroški škofijski ordinariat izvajali nov pritisk na slovensko duhovništvo, naj bi podprlo akcijo italijanskih imperialistov. Kraigher je rekel, da je tržaški škof Santin pozval k sebi duhovnike iz Kopra in zahteval od njih, naj ne sodelujejo z ljudsko oblastjo, naj ne čitajo in naj ne dovoljujejo vernikom čitanja slovenskih listov. V Italiji in na Koroškem so škofi izdali poseben ukaz, s katerim se zabranjuje čitanje slovenskih listov. Z vseh strani napadajo in vsi so se znašli na isti fronti: Orlando, Vatikan, Margotti, Santin, Togliatti, Informbiro in Vidali. Toda vsa ta fronta nas ne bo mogla ukloniti ter s svojim pritiskom doseči kakršen koli uspeh.

Nato je Kraigher izjavil, da je politika vodstva komunistične partije Italije postala popolnoma breznačelna. To vodstvo ves čas od zloma fašizma do danes duši revolucionarne sile italijanskega naroda. Kraigher je nato navedel, da so voditelji KP Italije po zlomu fašizma branili množicam, prevzeti oblast, da so priznali konkordat, ki ga je Mussolini sklenil z Vatikanom, da niso podprli akcije revnih kmetov Južne Italije, da so dopustili, da so bili komunisti vrženi iz vlade. Taka politika je dovedla komunistično partijo Italije do tega, da italijanski parlament, ko Togliatti aplavdira Orlandu, ki zahteva Trst, Reko, Zadar za Italijo, sprejema sklep, da tri komunistične poslance italijanskega parlamenta predajo sodišču: enega zaradi tega, ker je užalil papeža, dva pa zaradi tega, ker sta pomagala delavskim množicam pri stavkah, je zaključil Kraigher.

Govor B. Kidriča

Kakor smo že včeraj poročali, je na velikem volivnem zborovanju v «Litostroju» govoril član politbiroja CK KPJ in predsednik gospodarskega sveta FLRJ tov. Boris Kidrič.

Med drugim je v svojem govoru poudaril: «Res je — kot je že nakazal tov. Kardelj v Črnomlju — mi še vedno valimo preklicano težko skalo v strmi breg, toda vrh tega brega ni več tako daleč, in — bogme — popustili ne bomo, pa naj bo skala še tako težka in utrudljiva, dokler je ne privalimo na varno!»

Govoril je nato o vprašanju življenjskih nakaznic, delovne sile in odkupa. S tem v zvezi je poudaril, da so v lanskem letu dosegli 304 odst. tiste industrijske proizvodnje, ki jo je dala predvojna Jugoslavija. Pri tem je poudaril spremembo socialne strukture prebivalstva, t. j. porast delavskega razreda in mestnega prebivalstva. Leta 1931 je imela Jugoslavija 13 milijonov 982.000 prebivalcev, med njimi je bilo 10 milijonov 363.000 ali 76,3 odst. kmečkega prebivalstva in samo 3 milijone 319.000 ali 23.7 odst. nekmečkega prebivalstva.

Že iz tega razmerja med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom leta 1931 je nazorno razvidno, da je bila stara Jugoslavija kljub svojemu velikarskemu prirodnemu bogastvu industrijsko nerazvita, zaostala kmetijska in siromašna dežela. Prav zaradi te industrijske zaostalosti je bil življenjski standard v stari Jugoslaviji tako nizek. Navzven je izgledalo, kot da bi bilo vsega v polnem izobilju. Toda to zunanje, paradno izobilje še daleč ni pomenilo, da je bilo delovnemu ljudstvu na razpolago toliko ali celo več blaga, kot ga je danes. Takrat, v starojugoslovanskih časih, blaga kratko in malo zaradi tega ni primanjkovalo, ker delavci spričo svojih nizkih plač, kmetje pa spričo nizkih cen kmetijskih proizvodov niso mogli blaga kupovati, ker trgovin in skladišč niso mogli izprazniti. Kdor torej — seveda izmed resnično delovnih ljudi — danes kar prehudo toži o splošnem pomanjkanju blaga, temu bi človek z ene strani zaželel bogato izložbo in polno skladišče privatnega trgovca, po drugi plati pa njegovo starojugoslovansko nizko plačo, pa bi kmalu videli, kam bi se mož odločil, ali za staro ali za novo.

Tov. Kidrič je nato govoril o industrializaciji in poudaril, da je pot industrializacije zapletena in naporna, preden pride v zadostni meri do tiste industrije, ki neposredno dviga življenjski standard, t. j. do industrije, ki daje potrošno blago.

MILAN SULCIC

Kongres Osvobodilne fronte

slovenskega naroda za Tržaško ozemlje je iz tehničnih razlogov preložen

na soboto in nedeljo 1. in 2. aprila 1950

„Speta mus...“

V zadnji številki «Trieste sera» se je tudi Teodoro Sporer pridružil CLN-ovsko kominformističnemu zboru kričačev proti zadnjemu ukrepu vojne uprave JA o ukinitvi carinskih bremen med cono B in FLRJ. Pri tem je Sporer prevzel tudi kominformistično formulo izenačevanja Jugoslovanske armade z angloameriško okupacijsko armado. Sporer v svojem članku «La politica del dispetto» dolži nagajanja prav tako JA kot angloameriško armado, čeprav zelo dobro ve, da s strani Vojne uprave JA ni bilo nikakršnega nagajanja ter ga zato Sporer tudi ne more navesti. To je prva netočnost, ki ni samo namerna, ampak zlonamerna.

Med vzroki, da sta obe coni ločeni, pa našteva kot zadnji — neizpolnjevanje obveze italijanske vlade o dobavljanju valute tudi za cono B. Pisec priznava, da jugoslovanska cona za to ni mogla vzdržati v gospodarski osamljenosti, kljub temu pa ne odobrava ukrepa o ukinitvi carinskih bremen. Kaj naj bi torej Vojna uprava JA, ki je odgovorna Varnostnemu svetu, ukrenila? Sporer pravi: obrnila naj bi se na Varnostni svet in zahtevala združitev obeh con in misli, da je odkril Ameriko! V resnici pa je zopet namerno, oziroma zlonamerno zamolčal dejstva, ki jih prav dobro pozna, saj se je o njih mnogo pisalo v tržaškem dnevnem tisku. Ta dejstva so:

1. Čim je mirovna pogodba stopila v veljavo je Vojna uprava JA predlagala upravno in gospodarsko združitev obeh con, uvedbo svobodne zamenjave dobrin ter popolno svobodo osebnega prometa med obema conama.

2. Vojna uprava JA je odpravila bloke med obema conama in nadzorstvo nad osebnim in blagovnim prometom, nakar je prebivalstvo odstranilo tudi angloameriške bloke. ZVU pa je čez nekaj dni bloke obnovila, hermetično zaprla mejo in nadzorstvo povečala.

3. Vojna uprava JA je kljub temu še dalje vztrajala in zahtevala, naj se sestavi mešana komisija, ki naj bi reševala najnujnejše in najvažnejše probleme, upravnega, gospodarskega in finančnega značaja skupnega interesa. Delo komisij pa ni doseglo zaželenih uspehov, ampak je ZVU ravno nasprotno namesto pristanka na svobodno izmenjavo blaga in plačilnih sredstev med obema conama, vključila gospodarstvo svoje cone v gospodarski sistem Italije s sporazumi od 9. marca 1948, ki jih omenja tudi Sporer sam in prepovedala izmenjavo blaga z jugoslovansko cono, s čemer je ZVU «odrezala istrsko cono STO-ja», da se izrazimo z besedami člankarja. ZVU je torej praktično proglasila cono B za inozemstvo.

4. Vojna uprava JA je zahtevala od italijanske vlade, da izpolni svojo obvezo po mirovni pogodbi in da dobavlja potrebno valuto za cono B. Italijanska vlada, ki zvesto izpolnjuje obveznosti do cone A, je to za jugoslovansko cono odklonila.

5. Vojna uprava JA je o vsem tem poročala na Varnostni svet in tudi zahtevala, da se spoštujejo določbe mirovne pogodbe. Toda zaman.

Kaj je spričo tega storila Vojna uprava JA, vemo: storila je vse, da zajameči osnovne potrebe prebivalstva in nemoten gospodarski razvoj cone B, s tem da se je gospodarsko naslonila na Jugoslavijo. Tega seveda ni storila iz «nagajivosti» kot misli Sporer, temveč zato, ker je bila na to prisiljena.

Kaj bi v tem primeru storil Sporer, ko pravi, da Vojna uprava JA ni storila prav? Sporer bi se še vedno — zavedajoč se, da bo to obračanje brezuspešno — obračal na Varnostni svet, t. j. tja, kjer imajo škarje in platno v rokah ravno tisti trije veliki s svojim znanim glasovalnim strojem vred, od katerih dva namerno kršita v coni A mirovno pogodbo.

Kaj pa naj bi med tem brezuspešnim «obračanjem na Varnostni svet» počelo istrsko prebivalstvo?

To seveda Sporerja kaj malo briga, kajti o tem on v svojem članku ne smatra za potrebno govoriti! Očitno bi se istrsko prebivalstvo po Sporerjevem mnenju moralo držati znanega pregovora:

Speta mus...».

Tudi o tem čakanju na intervencijo Varnostnega sveta Sporer ne molči samo namerno, ampak zlonamerno! Prav tako kakor zlonamerno sedaj s svojo nenehno zahtevo po združitvi obeh con v bistvu trobi v isti rog s CLN-ovskim reakcionarnim in kominformističnim zborom, ki bi hotel privesti po vsem kar se je zgodilo cono B v tiste življenjske pogoje, v katerih živi cona A. On se ne vpraša, kaj bi se v tem primeru zgodilo z agrarno reformo, ki je dala zemljo tistemu, ki jo obdeluje, z ljudsko oblastvo ki je popravila in še vedno popravlja vse krivice, ki jih je istrskemu ljudstvu prizadejal fašizem: prav dobro se zaveda, da bi prišli ponovno v veljavo fašistični zakoni, ki jih je ljudska oblast v coni B ukinila itd. itd. Sporer se tudi zaveda, da bi bil po kominformističnih nakanah z združitvijo storjen prvi korak k priključitvi obeh con STO-ja k Italiji, nakanah, ki jih tako odkrito izpovedujejo tudi vse CLN-ovske stranke, ki se glede združitve od Sporerja prav nič ne razlikujejo.

Vsekakor pa svetujemo Sporerju, da si dobro prečita obe letni poročili Vojne uprave JA o upravi jugoslovanske cone STO-ja, katerih vsebine tržaško italijansko časopisje s Sporerjevim glasilom vred nima navade objavljati, medtem ko se o trimesečnem poročilu generala Aireya redno na široko razpiše. Ne namerno, temveč zlonamerno...

NOVA ŽRTEV POLICIJE V ITALIJI

En delavec ubit in več ranjenih

Splošna protestna stavka po vsej Italiji

V nedeljo bodo v vseh večjih mestih javna zborovanja v obrambo sindikalnih in demokratičnih pravic delovnega ljudstva

RIM, 21. — Politični in socialni položaj v Italiji je postal skrajno napet. Delovno ljudstvo se je odločno postavilo v bran ukrepom klerofašistične vlade, s katerimi hoče ojačiti ukrepe proti naprednemu ljudstvu kakor pravi vlada za «ohranitev reda». V velikih industrijskih središčih Italije predvsem v Turinu, Milanu, Genovi in Bologni je ljudstvo organiziralo velike protestne manifestacije proti protiljudskim in protidemokratičnim ukrepom vlade. Po tovarnah je delavstvo zapustilo delo in sto na ulice demonstrirat.

Medtem pa je Scelbova policija zopet streljala na delavce. V Elempelli, v pokrajini Chieti, je policija začela streljati na skupino delavcev samo zaradi tega, ker so začeli z občinskimi javnimi deli, za katere se občina ni hotela brigati. Pri tem so policisti ubili enega delavca, več drugih pa ranili. Zaradi tega krvavega dogodka je Splošna zveza dela proglasila splošno 12 urno stavko po vsej Italiji. Stavka se bo začela ob 6 zjutraj in se bo končala ob 18.

Na seji izvršilnega odbora Splošne zveze dela so razpravljali tudi o protestnih demonstracijah italijanskih delavcev proti ukrepom klerofašistične vlade, naperjenim proti svobodi delovnega ljudstva. V nedeljo bodo v glavnih mestih italijanskih pokrajin javna zborovanja, na katerih bo demokratično ljudstvo razpravljalo o potrebi obrambe sindikalnih in demokratičnih svoboščin, katerim grozi vlada s svojimi ukrepi.

Uslužbenci za javne naprave — prevozništvo, plinarne, elektrika, pošta in telegraf v Rimu in drugih mestih rimske pokrajine, bodo opolnoči začeli stavkati, če ne bodo izpustili na svobodo članov notranje komisije industrijskega podjetja Colleferro, katere so aretirali. Do tega sklepa so prišli sindikalni predstavniki te stroke, katerim je pač jasno, da je aretacija teh delavcev polzkus, da bi začeli izvajati protiustavne ukrepe, katere je sprejela vlada v soboto.

Na koncu sestanka izvršilnega odbora je glavni tajnik Zveze dela Di Vittorio izjavil tisku, da bodo doživeli grenka presenečenja vsi oni, ki bodisi v Italiji ali v inozemstvu mislijo, da je mogoče napasti politične in sindikalne svoboščine ljudstva, ki je zmagovito končalo borbo proti fašizmu in nacističnemu okupatorju. Di Vittorio je še dodal, da italijansko ljudstvo in proletarske sile ne bodo nasedle provokacijam, niti ne bodo izvršile blaznih dejanj, pač pa bodo znale braniti osnovne svoboščine, ki jim jih jamči ustava. Te množice se bodo borile tudi za dejansko izpolnitev vseh socialnih reform.

Političnо in socialno gibanje v državi je bilo noroj predmet debate tudi v parlamentu. Govora je bilo tudi o incidentih, ki so se dogodili 14. marca v delavnicah «Breda» v Margheri, in o spopadu med poljedelskimi delavci 10. marca v San Pietru in Canasacolu. Spregovoril je tudi Di Vittorio in zahteval pravično razdelitev dela med poljedelskimi delavci. V zvezi s tem prihajajo vesti, da se močne skupine poljedelskih delavcev v Laziu skušale zasesti neobdelana zemljišča. Posegla pa je vmes vojaščina z orožjem in orožniki. Aretiranih je bilo 50 oseb.

O političnem položaju v Italiji sta se razgovorjala predsednik republike Einaudi in De Gasperi. Pred tem se je De Gasperi dolgo časa pogovarjal z notranjim ministrom Scelbo. Pogovor se je nanašal na vladne ukrepe in odpor ljudstva proti tem. Sestal se je tudi medministrski odbor, ki se bavi predvsem z vprašanji o «javni varnosti». Seji tega odbora, kateri je predsedoval notranji minister Scelba, sta prisostvovala tudi poveljnik orožništva in načelnik policije. Vsi skupaj so preučevali poročila prefektov o položaju v posameznih pokrajinah. To je bila prva seja medministrskega odbora. Za vlado je bila najbrže ta seja nekaj izrednega, kajti načelnik policije, poveljnik orožništva in načelnik glavnega stana oboroženih sil bi morali biti pozvani le ob izrednih prilikah. Z zadnjimi ukrepi ni vlada samo sklenila povečanje števila in oborožitev policijskih sil, pač pa tudi povečati oblast prefektov, ki naj bi lahko prepovedali z izgovorom o političnih spopadih in politične nestrpnosti javna zborovanja in povorke za dobo treh let.

V političnih krogih obširno komentirajo Togliattijev uvodnik v «Unità», kjer glavni tajnik italijanske KP obtožuje De Gasperijevo vlado. Togliattijev članek omenja, da je KPI ponudila sporazum in zahtevala samo mir, pravico in delo. «Če bo nastopila obupanost, naj ljudstvo ve, da so tega krivi oni, ki špekulirajo z bedo in jim je le do svojih osebnih koristi. Upamo, je končal Togliatti, da bodo že razumeli, da skupina provokaterskih in odgovornih oblastnikov ne sme več kompromitirati notranjega miru. Treba jih je izključiti in kreniti na drugo pot, preden bo prekasno».

V političnih krogih tolmačijo te besede kot nekak poziv predsedniku republike, naj izzove vladno krizo ter napravi konec sedanji politični napetosti.

Romita - Silonejeva frakcija socialistične stranke se je v zvezi z nameravanimi vladnimi ukrepi postavila proti vladi. Pozvala je zdrave sile Saragatove stranke, naj se ločijo od De Gasperijeve vlade. Ta poziv je značilen, ker kaže, da ni mogoče nobeno zbližanje med socialistično stranko, ki je proti De Gasperijevi vladi, in Saragatovo stranko, ki je za sodelovanje socialistov v vladi.

Graziani se dela nedolžnega

RIM, 1. — Po dveh dnevih odmora se je danes nadaljevala sodna razprava proti bivšemu maršalu Grazianiju. Zaslišane so bile razbremenilne priče. Oglasil se je tudi Graziani, ki je s patetičnim glasom skušal ovreči obtožbo, da je dal ustreliti 6 talcev partizanov. Graziani je rotil Kristusa in sodišče, da ni nikdar izdal takega ukaza, češ da bi to nasprotovalo njegovim načelom, da je treba ostati v mejah zakonitosti.

Angleška vlada o posarskem vprašanju

LONDON, 21. — Angleška vlada je nocoj pismeno odgovorila na neko stavljeno vprašanje v parlamentu. Objavila je pisma, ki sta si jih izmenjala 9. in 10. marca general Robertson, dosedanji angleški visoki komisar v Nemčiji in ministrski predsednik Zahodne Nemčije Adenauer glede Posarja. V pismu je namreč zvezni kancler Adenauer opozoril Robertsona na dejstvo, da v francosko-posarski konvenciji ni niti z besedico omenjena mirovna pogodba in da vsa konvencija očitno kaže, da bi dokončno uredila posarsko vprašanje. Robertson je v svojem pismu odgovoril, da o posarskem statutu lahko dokončno sklepa samo mirovna pogodba in da je zaradi tega konvencija med Francijo in Posarjem le začasna.

BEBLERJEVE IZJAVE o kitajskem predstavništvu v OZN

Trygve Lie: 450 milijonov Kitajcev ima pravico biti zastopano v OZN

LAKE SUCCESS, 21. — Aleš Bebler, jugoslovanski delegat v Varnostnem svetu, je na vprašanja novinarjev, kakšno je njegovo mnenje o sedanjem težkem položaju OZN, izjavil, da je mnenje jugoslovanske delegacije v zvezi z rešitvijo vprašanja predstavništva kitajske delegacije to, da bi se sporazumele prizadete vlade, opustile svoje osebne koristi ter iskale naglo rešitev na zakoniti podlagi, kakor jo je v bistvu že omenil v svoji spomenici glavni tajnik OZN Trygve Lie.

Bebler je poudaril, da je umik — pravilen ali nepravilen — Sovjetske zveze, ki je še bolj zapletel in otežkočil vprašanje kitajskega predstavništva, problem, ki je popolnoma ločen od pravice kitajskega naroda, da ima svoje zastopstvo v OZN. Bebler je omenil, da zanikati kitajskemu narodu pravico, da bi imel svoje zastopstvo v OZN, pomeni kršenje osnovne listine, ki izrecno omenja Kitajsko kot stalno članico Varnostnega sveta. Tako postopanje, je zaključil Bebler škoduje koristim miru.

V svojem govoru, ki ga je danes imel v Washingtonu, je glavni tajnik OZN Trygve Lie glede vprašanja kitajskega predstavništva v OZN zavrnil obtožbo, da je popustil sovjetskemu pritisku, ter je pripomnil, da ima 450 milijonov Kitajcev pravico biti zastopano v OZN po kateri koli vladi, ki lahko izpolnjuje obveznosti, ki so dolžnost članov OZN. Vsaka vlada, ki začostuje tem pogojem, je kvalificirana, da lahko predstavlja svojo državo v OZN ne glede na politične ideale, je pripomnil Trygve Lie.

Anglija za sprejem LR Kitajske v OZN

LAKE SUCCESS, 21. — Angleški predstavnik v OZN je izjavil nekaterim članom Varnostnega sveta, da misli Anglija glasovati za sprejem LR Kitajske v OZN. Na tajništvu pravijo, da bo v primeru novega glasovanja imela LR Kitajska na svoji strani gotovo do 5 glasov. Računati je treba namreč, da bi se Anglija in Norveška, ki sta se do sedaj vzdržali glasovanja, pridružili Sovjetski zvezi, Indiji in ČSR. Lahko bi se tudi zgodilo, da bi Francija in Ekvador, ki sta sicer do sedaj glasovali proti tudi spremenili svoje stališče. Medtem ko bi bile proti ZDA, Egipt, Kuba in Čangkajškova Kitajska, vendar bi še vedno manjkala 2 glasova za sprejem LR Kitajske. Nekateri opazovalci pravijo, da bi samo ZDA lahko spremenile položaj.

Kriza v Belgiji se zaostruje

Socialisti odločno proti kralju, demokrstjani pa hočejo njegov povratek - Nove protestne stavke

BRUSELJ, 21. — Krščansko-socialni senatorji valonskih pokrajin so v odgovor Odboru za svobodno Valonsko odgovorili, da to za kraljev povratek. Izjavili so da je ljudstvo iz valonskih pokrajin predvsem belgijsko in z dinastičnim vprašanjem solidarno z ostalimi Belgijci, ki si želijo ohraniti državno skupnost. Socialist Merlot, predsednik valonskega narodnega kongresa je tisku izjavil, da sta Valonska in Bruselj že izrekla svojo obsodbo: kralj Leopold III. mora izginiti. Federalizem pa bo obnovil medsebojno razumevanje in državno skupnost.

Dosedanji ministrski predsednik Gaston Eyskens je danes zjutraj prisostvoval seji krščansko socialnih poslancev, popoldne pa je sprejel številne politične osebnosti. Eyskens je izjavil, da bi se njegovo delo, ki je strogo informativnega značaja, lahko spremenilo in bi že lahko sestavil novo vlado. Na pripombo predstavnikov tiska, da hočejo socialisti in liberalci urediti dinastično vprašanje v okviru državne skupnosti, je Eyskens odgovoril, da si obe stranki pod besedo državna skupnost želita odstranitev kralja in da te rešitve ne bo nikdar sprejela krščansko-socialna stranka. Ta izjava je pač dokaz, da bo Eyskensu težko uspelo sestaviti vlado, v kateri bi sodelovali krščanski socialci in liberalci. Kažejo sicer, da so liberalci glede kraljevega povratka razdeljeni na dva tabora, očitno pa je, da imajo večino nasprotniki Leopoldovega povratka.

Medtem pa se nadaljujejo protestne stavke. V petek bo namreč 24-urna stavka po vsej Valoniji. Stavko, katero je odobril skupni akcijski odbor s socialistično večino bodo podprle z manifestacijami ljudske množice v Mons Lalouviére in v Charleroju. Pričakovati je še nove protestne stavke proti povratku Leopolda.

Surov nastop policije v Marseillu

MARSEILLE, 21. — Danes popoldne so bili v Marseillu neredi. Medtem ko se je zbralo nekaj sto pristaniških delavcev pred sedežem svojega sindikata, so policijski agenti udrli na sedež. 40 oseb, ki so bile na sedežu, med temi senatorko Mirelle Dumond, Gagnaire Anderania, glavnega tajnika sindikatov in Fressineta, glavnega tajnika Mednarodne zveze pomorščakov in pristaniščnikov, so odpeljali na policijo. Sindikat pristaniških delavcev je v tej zvezi izdal poročilo, v katerem protestira proti policijskim ukrepom in metodam, ker so policisti obkolili sindikat in pretepli sindikalne voditelje.

BEOGRAD, 21. — Novi poslanik FLRJ v Svici Života Djermanovič je danes zapustil Beograd in odpotoval na svoje službeno mesto v Bern

„Borba“ o sovjetski pomoči FLRJ

BEOGRAD, 21. — Jutri bo «Borba» objavila obširen članek Moša Pijada o sovjetski pomoči Jugoslaviji. Članek bo opremljen z dokumenti Glavnega štaba jugoslovanske narodno-osvobodilne vojske, katere hrani arhiv CK KPJ. Ti dokumenti ptrjujejo vse, kar je Pijade govoril v svojem zadnjem volivnem govoru in sicer, da je prva sovjetska pomoč prišla šele 1944. leta.

Pogajanja za sestavo grške vlade

ATENE, 21. — Grški kralj Pavel je danes končal posvetovanja za sestavo nove vlade. General Zervas in Sophianopulos sta izjavila, da sta pripravljena pomagati pri sestavi nove vlade. Zadnji še nepopolni izidi volitev so sledeči: 60 mandatov populisti, 55 liberalci (Venizelos), 45 general Plastiras, 35 Papandreu, 20 demokratična fronta (Sophianopulos), 16 Metaxax in 7 Zervasova stranka.

Odredba o izvajanju volivne kampanje

Na podlagi ukaza komandanta odreda J A za STO z dne 16. septembra 1947, v zvezi z odlokom Poverjeništva PNOO za Slovensko Primorje in Oblastnega NO za Istro z dne 20. februarja 1947 in na podlagi 78. člena Odloka o volitvah odbornikov okrajnih ljudskih odborov z dne 26. februarja 1950. izdaja izvršilni odbor Istrskega okrožnega ljudskega odbora.

ODREDBO

o izvajanju volivne kampanje

1. člen

V roku, ki prične teči tri tedne pred dnevom volitev (22. člen Odloka o volitvah odbornikov okrajnih ljudskih odborov z dne 26. februarja 1950) in traja do dneva volitev, uživajo stranke in skupine, ki so predložile kandidatne liste, zaradi izvajanja volivnih priprav, propagande in agitacije enake pravice po predpisih te odredbe.

2. člen

V času volivne kampanje ni za javno napovedane shode in sestanke strank in skupin, ki se je udeležujejo, potrebno nikako dovoljenje niti prijava oblastvenim organom, če tak shod ali sestanek vodi pooblaščeni zastopnik take stranke ali skupine.

Določba prvega odstavka tega člena ne vpliva na svobodo združevanja in shajanja po splošnih predpisih niti na pravico strank ali skupin, da zahtevajo od pristojnih javnih organov pomoč za zaščito reda na shodu ali sestanku, če smatrajo organizatorji shoda ali sestanka to za potrebno.

3. člen

Za volivne shode in sestanke so v času volivne kampanje vsem strankam in skupinam po 1. čl. te odredbe na razpolago javni trgi, ulice, dvorane in drugi javni prostori, razen če njihov značaj izključuje uporabo v te svrhe ali če bi bili s tem očividno kršeni javni red in prometni predpisi. Omenjeni prostori so enako na razpolago vsem strankam in skupinam, upoštevajoč pri tem prvenstveno njihov medsebojni sporazum glede časa uporabljanja.

Volivni shodi in sestanki v smislu 1. odst. 1. člena, ki se vršijo na prostem, se morajo zaključiti do 20. ure. Za prekoračenje tega časa, kakor tudi za volivne shode in sestanke, ki se vršijo na prostem po 20. uri, je potrebno dovoljenje javnih organov, ki so pristojni po splošnih predpisih.

4. člen

Jamči se svoboda razširjanja in priobčevanja volivnih lepakov, letakov ter drugih tiskovin in objav.

Volivni lepaki se smejo zlasti tudi nalepljati ali obešati na vseh zasebnih in javnih zgradbah ter prostorih z izjemo cerkva. Prepovedano je trganje ali snemanje volivnih lepakov, kakor tudi prekrivanje volivnih lepakov ene stranke ali skupine z lepaki druge stranke ali skupine.

Stranke ali skupine, ki se udeležujejo volivne kampanje, imajo enako pravico do uporabe radia za volivne namene; glede časa uporabljanja se mora prvenstveno upoštevati njihov medsebojni sporazum.

5. člen

Z denarno kaznijo do 20 tisoč dinarjev ali s kaznijo prisilnega dela brez odvzema prostoti do 2 mesecev se kaznuje:

1. Kdor z nasilnim dejanjem ali z grožnjo preprečuje ljudem dostop na volivni shod ali sestanek ali jih na isti način sili, da se ga udeležijo, kakor tudi kdor na isti način ovira njegov potek;

2. kdor trga, snema, prekriva ali drugače uničuje volivne objave oblasti ali lepake strank in skupin, ki se udeležujejo volivne kampanje;

3. kdor ovira priobčevanje volivnih objav in lepakov, omenjenih v 2. točki, ali preprečuje razširjanje volivnih letakov ter drugih tiskovin in objav, ki so v zvezi z volivno kampanjo;

4. kdor s slabim namenom krši druge določbe te odredbe.

6. člen

Ta odredba stopi takoj v veljavo.

Koper 21. marca 1950.

Tajnik: Petrič Vladimir

Predsednik: Beltram Julij

Kongres pristašev miru postal orodje Informbiroja

BEOGRAD 21. — «Književne novine» objavljajo danes članek Čedomira Minderovića, državnega tajnika odbora jugoslovanskih pristašev miru. Članek piše, da je svetovni kongres pristašev miru postal navadno orodje Informbiroja proti Jugoslaviji. Minderović omenja tudi izključitev jugoslovanskih pristašev miru iz kongresa samega in opozarja na ta protidemok

TRŽAŠKI DNEVNIK

UPRAVA SNG ZAHTEVA OD ZVU slovensko gledališče v Trstu

V ponedeljek 20. t. m. dopoldne se je zglasil predstavnik uprave SNG pri gospodu Listerju na sedežu ZVU (notranje zadeve) in mu razložil kulturne potrebe Slovencev na STO-ju v zvezi s pomanjkanjem primerne gledališke dvorane za slovenske predstave. Izročil mu je o tem dvojezično vlogo, katere slovenski del se glasi:

«Uprava Slovenskega narodnega gledališča za Svobodno tržaško ozemlje prosi, da se vaš spoštovani urad pozanima za zgraditev slovenskega gledališča za Svobodno tržaško ozemlje v Trstu.

Pred fašizmom so imeli Slovenci svoje gledališče, ki so ga fašisti zažgali l. 1920. Po vojni mora Slovensko narodno gledališče iskati gostoljubnosti začasno po raznih neprimernih dvoranah. Ta začasnost se mora nehati. Slovensko prebivalstvo ima pravico do svojega gledališča na podlagi naravnega prava, načel Organizacije združenih narodov in mirovne pogodbe z Italijo.

Zavezniška vojaška uprava obeta več ko dve leti slovensko gledališče in dela načrte, da bi se preuredili prostori v Istrski ulici 5 a.

Ti načrti le delno ustrezajo, ker potrebujejo Slovenci gledališče z bolj središčno lego.

Prepričani smo, da Zavezniška vojaška uprava priznava zgoraj omenjena načela in blagovoli sprejeti to prošnjo z umevanjem za mirno sožitje med domačimi narodi Svobodnega tržaškega ozemlja».

Gospod Lister je predstavnika uprave SNG prijazno poslušal. Prebral je vlogo in pripomnil, da mu je zadeva delno znana, da se bo zanimal za povoljno rešitev sedanjih težkoč in se bo še podrobneje poučil o njih. V ta namen povabi, če bo potrebno, poklicane činitelje SNG ali drugih ustanov, da mu dadò podrobnejše podatke o tej zadevi.

PREDKONGRESNI SESTANEK OF I. OKRAJA

OF se dosledno bori za pravice slovenskega ljudstva

V petek 17. marca so sklicali člani Osvobodilne fronte 1., 2. in 5. terena I. okraja predkongresni sestanek, ki ga je otvoril tov. Milovnik in dal besedo tov. dr. Kukanji. V obširnem političnem poročilu se je dr. Kukanja bavil največ s stališčem Osvobodilne fronte glede tržaškega vprašanja. V svojih izvajanjih je posegal v bližnjo preteklost in prikazal nenehno borbo slovenskega naroda za priznanje narodnih pravic in za zedinjenje vseh Slovencev. Ta borba traja še danes in ne bo prenehala do končnega cilja. Vendar smo mi Slovenci, živeči na Tržaškem ozemlju, pristali na mirovno pogodbo iz leta 1946 v upanju, da se bodo določila mirovne pogodbe na tedaj ustanovljenem STO-ju izvajala. Toda to «Svobodno ozemlje» je ostalo samo na papirju.

Okupacijska vojaška uprava neprestano krši določila mirovne pogodbe z uvajanjem predpisov, uredb in zakonov, ki veljajo v Italiji, zaradi česar se izpreminja to ozemlje dejansko v del Italije. Poleg tega so se doslej izrekle že tri velesile za priključitev tržaškega ozemlja k Italiji, Sovjetska zveza pa tudi daje potuho vidalijevcem, ko zahtevajo imenovanje guvernerja in po njem izvedbo «boljše rešitve». Dr. Kukanja je ožigosal tudi ljudi tako zvanega «akcijskega odbora», gospodov, ki pod pretvezo, da branijo koristi Slovencev na Tržaškem ozemlju, ščitijo le svoje osebne interese.

Predavatelj je pozval navzoče, da se dosledno in vztrajno bore za dosego končnega cilja in proti izigravanju našega naroda s strani velesil in italijanske reakcije, ki bi hoteli še dalje barantati in si delati profite na račun slovenskega naroda in slovenske zemlje.

Po diskusiji so navzoči izvolili delegate za kongres, ki so: Ukmar Rudolf, Kraus Egon, Zerjal Aleksander, Modic Mihaela, Košuta Ivan, Kalin Ladislav, Fonda Ivanka, dr. Dekleva Jože, Milovnik Andrej, Grmek Hermina, Jelinčič Anda, Skerlj Ciril, Martelanc Laura, Zega Ivan in Ivanka, dr. Kosovel Jože, Koblar Alojz, Rebec Ludvik in dr. Kukanja Angel.

PRED PETIMI LETI SO PADLI LONJERSKI JUNAKI

Ne bomo pozabili tistih, ki so dali svoje življenje za svobodo

Včeraj je minilo pet let, odkar so padli v Lonjerju naši trije tovariši, Radivoj, Pavle in Stojan, četrta žrtev fašističnega nasilja ob tej priliki pa je bil tov. Pertot Andrej, oče enega izmed tov. ki so se nahajali v bunkerju in ki se je po naključju rešil iz obkoljenega bunkerja.

Vsakemu demokratu je znano, da je bila vas Lonjer v dobi NOB ena izmed neštetih trdnjav v borbi proti nacifašizmu, trdnjava v neposredni bližini samega Trsta, zato je razumljivo, da si je sovražnik zadal vse sile, da bi to postojanko uničil, toda ni mu uspelo. Sam dogodek, katerega se spominjamo, nam je najboljši dokaz, da jim ni uspelo, kajti zelo drago so plačali to svojo akcijo. Da je tako, nam pričajo mrtvi, ki jih je sovražnik pustil na bojišču, t. j. 15 mrtvih in 7 ranjenih.

Zamán so se fašistične tolpe zaganjale proti Lonjerju, kajti prebivalci so bili skoraj vsi kakor en mož. Bili so ponosni na svoje partizane. Saj so lahko bili ponosni, ko so imeli med seboj take borce, kakršni so bili naši padli tovariši. Ko so bili obkoljeni in brez upanja na rešitev, je bilo njihovo geslo: «Živi se ne vdamo» in tega gesla so se držali. V neenaki borbi so sprejeli boj in v tem boju pokazali, kako se znajo boriti borci, kadar vedo zakáj se borijo.

Ko se spominjamo teh junakov, ne moremo preko vsega, kar se sedaj pri nas dogaja. Poleg imperialistov in reakcije se danes zaganjajo v vse, kar je naprednega, tudi socialpatrioti kominformisti, zaganjajo se proti tistem..., za kar smo dali ogromno število žrtev. Hoteli bi zbrisati vso epopejo NOB, samo da bi se prikupili tržaški reakciji. Vso veličastno to epopejo našega ljudstva imenujejo «sramotno preteklost». In vse to svoje obnašanje imenujejo internacionalizem ter skušajo s tem zakrinkati svoje prave cilje, ki so pa vsakemu, še tako naivnemu človeku danes znani: pripeljati Trst v «madrepatrio», kar je odkrito povedano v «Unità» dne 15. t. m.

Lonjerško prebivalstvo in vse demokratično ljudstvo ne bo pozabilo svojih junakov, tovarišev, ki so žrtvovali vse za boljše življenje vsega našega ljudstva, za boljše in mirno življenje vsega delovnega ljudstva.

Da se bomo oddolžili tem našim junakom, bomo v nedeljo vsi pohiteli v Lonjer in tako primerno počastili njihov spomin.

SLAVA BORCU ZA SVOBODO

Tov. Josip Versa

Komisija za «Zlato knjigo» padlih borcev za svobodo mesta Trsta in okolice je vpisala tudi ime Josip Versa. Ta tovariš, ki se je rodil 22. marca 1921 na Proseku, je odšel 6. januarja 1944 v partizane. Služil je v Kosovelovi brigadi kot podporočnik in je 5. II. 1945 padel v Trnovem pri Gorici.

Pet let je že, kar je tovariš Josip Versa mrtev, a njegov spomin živi.

S SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Zanimiv predlog rešitve tržaškega stanovanjskega vprašanja

Svetovalec Varni predlaga izdajanje „kreditnih hipotekarnih potrdil", ki bi imela vrednost denarja, in sicer v znesku treh milijard lir

Včerajšnje občinske seje še ni vodil župan Bartoli, pač pa podžupan ing. Visintin. Župan se najbrž še ni vrnil iz Rima, kamor sta odšla s conskim predsednikom prof. Palutanom. Ali imata v Rimu tako zanimive in važne razgovore ali jih pa pustijo povsod toliko čakati, da hitreje ne moreta opraviti.

Po čitanju zapisnika so nekateri svetovalci postavili nekaj vprašanj, ki so se v glavnem nanašala na nujnost popravila te ali one ceste, postavitve vodnjaka in podobno. Občinski odbornik Bonetti je svetovalki Casalijevi dejal, da bi rad videl, če bi mu napravila majhen načrt, kje je res potreben nov vodnjak, kajti kadar gre ACEGATova komisija ugotavljat krajevno potrebo vodnjaka, se nihče ne oglasi, ki bi zahteval, da se vodnjak res tam in tam postavi.

Odbornik Dulci je sporočil odgovor Vojaške uprave na intervencijo zaradi rekvizicije športnega prostora v Kolonji. Gospodje od Vojaške uprave so namreč zelo vljudno odgovorili, da bi bili prav veseli, če bi jim dali drug prostor, dovolj velik, raven, opremljen z vodovodom in kanalizacijo in tako dalje; kakor da bi se norčevali... Ko so bili odobreni še nekateri odloki občinskega odbora, je pričel svoj govor indipendentist Varni.

Občinski svetovalec Varni se je v uvodu pomudil pri podatkih iz poročila podžupana ing. Visintina, ki vodi odsek za javna dela. Govornik je poudaril, da narašča prebivalstvo Trsta letno za tri do pet tisoč prebivalcev. Graditi je treba torej stanovanja tudi za te in ne samo za tiste, ki so jih med vojno izgubili. Po tem takem se izkaže, da rabi Trst letno veliko število novih stanovanj.

Skušajoč najti rešitev za ta težak problem je svetovalec Varni prišel na originalno zamisel, po kateri bi bilo mogoče staviti na razpolago privatni gradbeni iniciativi za gradnjo stanovanjskih hiš vseh vrst in za obnovo med vojno porušenih hiš v približno dveh letih dve do tri milijarde lir v hipotekarnih posojilih brez obresti, ki bi se amortizirala v tridesetih letih v enakih trimesečenih obrokih, ne da bi bilo treba zatekati se k posojilom pri kreditnih zavodih ali k podporam Vojaške uprave. Finansiranje bi se doseglo z emisijo «kreditnih hipotekarnih potrdil», ki bi bila v svobodnem obtoku v STO-ju in bi imela tudi iste učinke kot denar v obtoku. Svetovalec Varni je potem pokazal na nekaj zgledih prednosti svoje zamisli. Pri vsem ostane seveda ena «neznanka», kdo bo dal brezobrestna posojila na tridesetletno amortizacijo.

Svetovalec Varni je po odmoru zaključil svoj govor s kritiko zakona Tupini, katerega raztegnitev na cono A predlaga občinski odbor. Dejal je, da je edino po njegovi zamisli finansiranja gradenj stanovanjskih hiš mogoče rešiti stanovanjsko vprašanje ter da bodo o tej zamisli razpravljali ne samo občinski sveti drugih občin, temveč tudi državni parlamenti.

K besedi sta se oglasila nato demokristjana prof. VERCELLI in BAICHI. Prvi je dejal, da raztegnitev italijanskih zakonov na cono A ni zadostna za rešitev stanovanjskega vprašanja v Trstu, temveč da je treba storiti nekaj konkretnega. S predlogom kominformistov se ne strinja, a za predlog svetovalca Varnija pravi, da je realen in deloma tudi sprejemljiv ter da ga je treba vzeti v poštev pri formuliranju dokončnega skupnega predloga občinskega sveta. Baichi pa je govoril o popolnoma porušenih hišah, za katere smatra, da resolucija občinskega odbora ni predlagala prav za prav nikakršne rešitve.

Nato je občinski odbornik FRANZIL (demokr.) ostro napadel Varnijev predlog, ga imenoval «cervellotico», češ da je prav tako nerealen kakor je nerealno zahtevati danes guvernerja ter da so Varnijeva stanovanja v zraku — «alloggi in aria». Občina da ne more po zakonu izdajati obveznic, ki bi imele vrednost denarja; razen tega pa da vsebuje Varnijev predlog tudi več tehničnih absurdnosti. Nato je tudi predlog kominformistov označil kot neuresničljiv, ker ne sloni na zakonskih možnostih, kajti zakonski členi, ki jih je Franzil prebral baje ne dovoljujejo razpisa posojil brez prejšnjega pooblastila ministrstev za finance in notranje zadeve.

Podžupan inž. Visintin je nato točno ob 21. uri sejo zaključil; prihodnja seja pa bo v petek ob 17. uri.

Slovenskih dijakov nočejo kominformisti v Boljuncu

Društvo slovenskih srednješolcev je želelo prirediti v Boljuncu kulturno prireditev. Prav v Boljuncu so že v januarju nastopali člani SDZ, ki jim je dal dvorano na razpolago trgovec Sancin Zdravo. Ko se je pri istem gospodu oglasila neka tovarišica in v imenu Društva slovenskih srednješolcev prosila za dvorano, ji je ta odgovoril, da se mora prej informirati pri «ljudstvu» in bo torej odgovor lahko dal čez nekaj dni. Čez nekaj dni pa je tovarišica zvedela, da z dvorano ne bo nič, kajti «ljudstvo je proti». Pozneje se je izkazalo, kdo je tisto «ljudstvo», ki ne mara nastopa slovenskih dijakov v Boljuncu. Ko so od omenjene tovarišice nekateri ljudje iz Boljunca zvedeli za vso stvar, so bili zelo ogorčeni. Posebno jih je jezilo, da zaradi spletkarjenja kominformistov ne bodo mogli nastopiti dijaki, med katerimi so tudi dijaki iz Boljuncu.

Če ne bi imeli že nešteto primerov oviranja slovenske kulture po kominformistih, bi se čudili, kako je mogoče ovirati nastop slovenskih dijakov v slovenskem Boljuncu. (Če bi namreč jutri prišli v Boljunec kaki frkolini s trikoloro, bi se kominformistična gospoda gotovo ne vznemirjala). Tako ravnanje je najbrž v skladu z načeli, naj gre dijaška mladina med ljudstvo... Sledeč vidalijevskim navodilom, da je treba vedno bolj udarjati po slovenski kulturi, so tudi v Trebčah odklonili slovenskemu dijaštvu nastop. Vse to nas spominja dobe, ko so se zatiralci slovenskega življa na tem ozemlju sicer drugače imenovali, hujši so pa bili v tolikо, kolikor so imeli oblast v rokah. Trajalo je sicer 25 let, a končno jih je vendar vrag vzel. Boljša usoda tudi kominformistom ni namenjena.

Šahovski velemojster

DR. ING. MILAN VIDMAR bo danes ob 17. uri predaval v koprskem radiu iz svojega šahovskega življenja.

Prometna nesreča

Včeraj ob 10.45 dopoldne je 39-letni šofer Grusovin Giuseppe iz Ul. Montecucco 31 vozil s svojim avtomobilom TS 4451 po Ul. Coroneo proti Ul. Carducci. Ko je privozil do križišča Ul. Coroneo-Zanetti in hotel obrniti proti Ul. Fabio Severo, je v istem trenutku prečkala cesto 67letna Lazar Katarina iz Ul. delle Lodole 9. Šofer ni imel več časa, da bi popolnoma ustavil avtomobil in s tem preprečil nesrečo. Kolikor je pač mogel je pritisnil na zavore, se pa kljub temu s silo zaletel v ubogo starko in jo podrl na tla. Ponesrečenko so takoj prepeljali v glavno bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima zlomljenih več reber. Če ne bodo nastopile komplikacije, bo v 20 do 30 dneh zopet zdrava.

Vlom z majhnim plenom

Na glavno policijsko postajo v Trstu je prišel Bandera Giorgio iz Ul. Cavana 6 in službujočemu osebju povedal, da so v ponedeljek okrog 15.30 neznani vlomilci obiskali njegovo stanovanje. Srečnji pa so imeli smolo, saj so v predalu nočne omarice našli le 4000 lir. Policija je uvedla preiskavo.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sreda 22. marca
Benvenut, Tuga
Sonce vzide ob 6.06, zatone ob 18.19. Dolžina dneva 12.13. Luna vzide ob 7.21, zatone ob 22.34.

Jutri četrtek 23. marca
Pelagija, Slavo

SPOMINSKI DNEVI

1805 je bil rojen skladatelj Jurij Miheuc, ki pa je živel v Avstriji in Franciji.

1832 je umrl veliki nemški pesnik JOHAN WOLFGANG GOETHE, ki je zapustil ogromno pesniško bogastvo. Rodil se je leta 1749.

1942 so bili težki boji partizanov z Italijani na Pugledu pri Ljubljani.

1944 je četa briško-beneškega odreda uničila električno centralo v Logu pri Bovcu.

PROSVETNA DRUŠTVA

Zveza prosvetnih delavcev Enotnih sindikatov priredi danes 22. t. m. ob 18. uri otvoritev pedagoške knjižnice in ogled knjig v prostorih Slovenske študijske knjižnice v Ulici Geppa 9. Vabimo člane, da se otvoritve polnoštevilno udeleže.

ODBOR

Zimovanje na Komni

Planinsko društvo v Trstu priredi od vključno 6 aprila do vključno 11. aprila zimovanje na Komni v Koči pod Bogatinom. Prijave za zimovanje se sprejemajo pri Pircu, Ul. Settefontane 3 pri Gecu, Trg Tra i Rivi in na sedežu ZDTV do sobote 25. t. m. V okviru zimovanja bodo za udeležence - mladince tudi vaje za telovadni nastop 1. maja. Mladince pozivamo, da se telovadnih vaj že sedaj marljivo udeležujejo; vaje se vrše ob ponedeljkih, sredah in petkih od 20. dalje na stadionu «Prvi maj».

Med zimovanjem bo tudi smučarski tečaj pod vodstvom Tržačanom že dobro znanega in priljubljenega trenerja tov. Marijana Ahčina.

IZLET V GLINSCICO IN NA SOCERB

Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo 26. t. m. izlet v Glinščico in na Socerb. Zbirališče bo pri končni postaji trolejbusa D pri Sv. Savi ob 9. uri.

«ADRIA» IZLETI V APRILU

Potovalni urad «Adria - Express» priredi v mesecu aprilu sledeče izlete:

9. v **Postojno**, 9. in 10. dvodnevni izlet v **Ljubljano** (vpisovanje za oba izleta do 24. t. m.), 15. in 16. dvodnevni izlet na **Bled** (vpisovanje do 28. t. m.).

Isti urad priredi 15. in 16. izlet za člane Zveze partizanov Tržaškega ozemlja in aktiviste v Sv. Lucijo pri Tolminu in Lokavec pri Cepovanu. Izlet bo z vlakom 15. aprila ob 2.00 zjutraj. Vpisovanje do 1. aprila. — Vpisuje in daje vse potrebne informacije «Adria - Express», Ul. F. Severo 5, tel. 29-243.

Filatelisti!

Ustanavljamo Slovensko-hrvatski filatelistični klub v Trstu. Kdor želi postati član tega kluba, naj izroči svoj naslov v zaprti kuverti (z napisom «Za filatelistični klub») v knjigarni Stoka, Ul. Milano 37. Po prijavah bomo sklicali sestanek za razgovor o osnovanju kluba in za morebitni občni zbor.

NOCNA SLUZBA LEKARN V MESECU MARCU

Cammello, Viale XX Settembre 4, tel. 65-11; Codermatz, Ul. S. Pietro 2, tel. 80-68; Godina, Trg sv. Jakoba 1, tel. 90-212; S. Sabba, Trg Valmaura 10, tel. 95-978; Vielmetti, Borzni trg 12, tel. 51-11; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno nočno službo.

Prispevki za II. kongres ASIŽZ

Brus Marija 500, Znidarčič Apolonija 200, Martelanc Tončka 100, Furlan Anica 50, Danev Zorka 200, Jagodic Ernesta 200, Vigini Elisa 50, Obersnel Pavla 100, Cok Dora 50, Humplik-Martelanc 200, Pertot Amalija 200, Portograndi Jelica 200, Pertot Mara 100, Pertot Ana 200, Pangerc Olga 300, Jankovič Vlasta 200.

Laurenti Marija 200, Babič Vida 300, Manfreda Fr. 500, Sorta Giordano 200, Berginc Mili 100, Kovač Josip 100, Luša Katarina 100, Samsa Mara 500, Zaudnik Ivanka 1.000; Stoka Slavka 200, Sonja 200, Turk Jože 150, Slavec Toni 150, Sonco Rožа 200, R. Rado 200, Rajnik Evgenija 300; Močnik Justin 200, Gentilin Ivanka 300, Bovej Anka 200, Sardoč 300, Zagar Boštjan 500, Pahor Draga 200, Faganel Josip 200, Pavletič 100, Simčič Cvetko 200, Dovšak Marko 50; Zerjal Danila 150, Starc Ema 250, Rodošek Zlata 200, Petaros Marija 100, Lipovec Neva 100, Naršt Rado 200, Kraus Dušan 50, Drolčeva T. 200, Kobal L. 200, Marsič 200, N. N. 200, N. N. 100, Sedmak 100, Guštin 50, Prelc 50, Fišer Josip 200, Sonja Palma 100, Hrovat 200, Starc Tea 100

SEMPOLAJ: Rebula Alberta 400, Furlan 200, Kosmina Lea 100, Gruden Marija 140, Svetlič Danica 100, Zidarič Valerija 150, Gruden Olga 100, Grassi Lidia 100, Zidarič Maria 50, Kralj Nada 50, Sardoč Stefanija 50, Sardoč Zora 50, Gruden Nada 100, Zidarič Marija 150, Gruden Anica 200, Peric Marija 50, Kosmina Albina 100, Stubelj Ivanka 100, Kosmina Josipina 200, Milič Slava 100, Lupinc Marta 100, Legiša Danica 100, Adamič Viktorija 100, Suban Olga 100 Legiša Olga 100, Perič Jožica 100, Perič Pavla 100, Kosmina Amalija 100.

Rámovš Mara 600, Zobec Ljudmila-Domjo 500, Peric Marija - Sv. Alojz 500, Trošt Anka - Bosaj 500, Skabar Milči in Slava Pahor 1.000, Sancin Slava 500, Rutar Angela - Skedenj 500, tovarišice iz Boljunca 5.000, tovarišice s Padlonjerja 300, Santin Marija - Crevatini 500, Poropat Sv. Vid 500, , 5 tovarišic iz Novega grada din 450, Gustinčič Sofija L. 500, Gustinčič Antonija - Magdalena 250, Grižon Katarina 250, Racman Luigia 500, Miškovič Efi 300, Mušković Danica 100, Kapin Marija 100, žene iz zadruge v Krašici (Buje) 1.000, Kante Marija - San Luigi 500, družina Pavletič - Trst 500, Huter Kristina 500, Ruter Giuseppe 500, Kravanja Nina - Vižovlje 500, Konjič Josipina - Magdalena 1.000.

COL : Milič Karla 50, Urbančič Justina 50, Guštin Marica 50, Guštin Alojzija 50, Guštin Marija 100, Guštin Zofija 40, Bizjak Pepa 50, Furlan Alojz 200, Hravatič Zora 100, Guštin Stefanija 100, Zenič Francka 50, Skamperle 160.

VOZNI RED VLAKOV

ODHODI IZ TRSTA ob 0.30: Tržič; 2.00: Ljubljana-Beograd-Budimpešta-Dunaj(*); 4.35: Videm: 4.50: Ljubljana; 5.07: Benetke; 5.34: Videm-Monakovo; 6.10: Benetke-Domodossola-Pariz (**); 6.25: Gorica; 7.00: Opčine; 7.23: Videm; 7.40: Benetke; 9.44: Benetke-Milano-Torino; 11.15: Videm; 12.50: Videm; 13.20: Opčine; 13.40: Benetke; 14.10: Cervinjan; 15.30: Benetke-Milan-Rim (*); 16.00: Videm ; 16.30 :Benetke ; 17.20 : Videm ; 17.25 : Ljubljana ; 17.40: Portogruaro; 18.30: Videm-Dunaj-Gdinja; 19.10: Cervinjan; 19.40: Opčine; 20.15: Benetke- Milano-Genova-Ventimiglia-Rim-Bari (**); 20.58: Videm.

PRIHODI V TRST ob 0.22: Videm(*); 3.30: Beograd-Dunaj-Budimpešta-Ljubljana(**); 6.33: Cervinjan; 7.30: Opčine; 7.37: Videm; 8.00: Portogruaro; 8.50: Videm; 10.15: Bari-Torino-Milano - Ventimiglia - Rim-Benetke(**); 10.55: Videm (*); 11.30: Ljubljana; 12.20: Videm-Gdinja -Dunaj; 14.10: Rim-Milano-Benetke; 15.26: Videm; 16.48: Benetke; 17.00: Videm; 17.10: Opčine; 18.45: Gorica (razen ob nedeljah); 19.05: Benetke; 20.05: Benetke; 20.24: Ljubljana; 20.35: Videm; 21.55: Opčine; 22.30: Benetke; 23.30: Videm-Monakovo(*); 23.50: Pariz-Domodossola-Benetke (**).

(Z zvezdicami označeni so brzovlaki).

V avtobusnem voznem redu za cono B, ki smo ga objavili v četrtek 16. t. m. se je vrinilo nekaj napak, zato ga bomo v tem tednu popravljenega ponovno priobčili.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

za Tržaško ozemlje

V petek 24. t. m. ob 20 gostovanje v dvorani kina v SKEDNJU z Nušičevo komedijo

„Sumljiva oseba"

Prodaja vstopnic pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5 b vsak dan od 8 do 12 ter od 16 do 18 in eno uro pred predstavo pri blagajni kina v Skednju.

Gledališče Verdi

Danes ob 20.45 priredi igralska družina Adani-Cimara-Tofano igro E. Brieuxa v 3. dejanjih «Majši hrošči».

OBISCITE SLIKARSKO RAZSTAVO

Franceta Pavlovca

Vabimo vse ljubitelje umetnin, da si ogledajo slikarsko razstavo FRANCETA PAVLOVCA v galeriji «Scorpione». 15 izbranih del, ki jih Pavlovec razstavlja, živo prikazuje njegovo visoko umetniško vrednost. Razstava je odprta ob delavnikih od 9 do 13 in od 16 do 20, ob nedeljah pa od 10 do 13.

ROJSTVA SMRTI IN POROKE

Dne 21. marca 1950 so v Trstu rodilo 9 otrok, umrlo je 7 oseb, porok pa je bilo 7.

POROCILI SO SE: uradnik dr. Jurij Galassi in gospodinja Marija Quadranti, mehanik Karlo Cigliani in gospodinja Pierina Ferri, uradnik Albert Loi in gospodinja Albina Benčič, električar Mario Flego in šivilja Genoveva Corva, mizar Franc Pernarčič in prodajalka Bianca Elsi, narednik v ameriške vojske Jožef P. Tomczyk in gospodinja Marija Cussigh, mornariški kuhar Viktor Cividini in gospodinja Elettra Pertot.

UMRLI SO: 42letni Valentin Jakša, 48letni Anton Vigini, 52letni Ivana Stubel, por. Tibaldi, 62letni Josip Vigini, 80letna Jožefa Furlan, 72letni Eugen Pasian, 50letni star Lucio Tirello, 50letni Franc Dominese, 55letni Fortunato Giassi, 47letni Viljem Zenaro, 89letna Domenica Cerovac, Busan.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 7600-7700, papirnati šterling 1540-1570, dolar 663-666, telegrafski dolar 670-672, švicarski frank 153.50-156.50, 100 francoskih frankov 180-182, avstrijski šiling 21.50-22.50, zlato 870.

RADIO JUGOSL. CONE TRST A

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SREDA 22. 3. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila slov. in objava sporeda; 7.15: Jutranja glasba.

12.00: Opoldanski koncert; 12.45: Igrajo mojstri ritma; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila slov. in objava sporeda; 13.15: romantične glasbene zakladnice; 13.45: Gospodarski pregled (slov.); 14.00: Veseli kvintet; 14.30: Pregled tiska in poročila v ital.; 14.45: Pregled tiska in poročila v slovenščini.

17.00: Pestra glasba; 17.30: Aktualnosti (v ital.); 18.00: Ritmična glasba; 18.00: Z ljudstvom (v ital.); 18.15: Schubert: Kvintet postrvi op. 114; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa in poročila v slov.; 19.45: Iz živega istrskega okrožja; 20.15: Samoupravi Cajkovskega; 20.30: Oktober 1950; 20.45: Poje Enrico Caruso; 21.00: Slušna igra (v slov.); 22.00: Igra zabavni orkester; 22.20: Izročilje jugoslovanskih narodov (v hrv.); 22.20: Skladbe Johanna Sebastiana Bacha; 22.40: Plesna glasba; 23.00: Zadnje vesti — Šport; 23.05: Zadnje vesti v slov.; 23.15: Jutrišnji spored; 23.15: Mozart: kratka nočna glasba; 23.30: Priključek.

KINO

Rossetti, 21.00: Igralska skupina Carlo Dapporto-Elena Giusti.
Excelsior, 16.30: «Margie».
Fenice, 16.30: «Moraš biti srečen» James Stewart, Jean Fontaine.
Filodrammatico, 16.00: «Otok v ogrožju», Van Johnson, Y. Allyson.

•

Alabarda, 16.00: «Dolgo pričakovanje», Lana Turner, C. Gable.
Garibaldi, 15.00: «Vroča kri», G. Raft.
Ideale, 15.30: «Trubadur», Verdijeva opera.
Impero, 15.45: «Krvava zora», po romanu Blasca Ibaneza.
Italia, 16.00: «Ljubezen brez dodčnosti», Barbara Stanwyck.
Viale, 16.00: «Udarec in nasprotni udarec».
Vittorio Veneto, 16.00: «Otočki plamenih».

•

Adua, 15.00: «Morske deklice».
Armonia, 15.30: «Tripolitška noč», Yvone de Carlo, George Brent.
Azzurro, 16.00: «Biser».
Belvedere, 16.00: «Zivljenjski človek», Spencer Tracy.
Ob morju, 15.00: «Otroška ljubezen», M. Gorkega».
Marconi, 15.30: «Krvava Mehika», Dolores del Rio.
Massimo, 16.00: «Salomé».
Novo Cine, 15.30: «Laila».
Odeon, 15.30: «Verige».
Radio, 15.30: «Spomladanska pesem».
Savona, 15.00: «Vagabund na fronti», s coskem kraljevem dvorcu, Colman.
Sv. Vid, 16.00: Sinko, sinko moj.

Uslužbenci INAM-a zopet delajo

Navodila zavarovancem, ki so med stavko potrebovali zdravniško pomoč ali so še bolni

Na ponovnem zborovanju včeraj dopoldne so uslužbenci INAM-a v Trstu zopet obravnavali položaj, ki je nastal v zvezi s podpisom delovne pogodbe v Rimu, kar je povedlo delavce te ustanove v Italiji, da so včeraj zjutraj prekinili stavko in zopet pričeli z delom.

Večina zborovalcev se je končno odločila za to, da se tudi v Trstu stavkajoči vrnejo na delo, in sicer danes 22. t. m., vendar s pridržkom, naj posebna komisija skuša uveljaviti prednosti za tržaške uslužbence s posredovanjem pri VU, o čemer smo poročali že v včerajšnji številki.

Od danes zjutraj je torej v vsem svojem obsegu vzpostavljena zdravstveno skrbstvena služba pri gornji ustanovi, nikakor pa ni pričakovati, da bi tržaški uslužbenci dosegli kakršne koli ugoditve v svojih zahtevah, čokler bo njihov položaj obravnavan z rimske perspektive.

* * *

Ob končani stavki uslužbencev INAM-a je krajevni sedež instituta izdal sledeča pravila, katerih se morajo interesenti držati z dnem, ko se je stavka končala:

1. Vsi tisti, ki so zavarovani za primer nesposobnosti dela, morajo predložiti potrdilo delodajalca, da so se za časa zadnje stavke res vzdržali dela.

2. Zavarovanci, ki so bili med stavko spoznani za nesposobne za delo ter že vedno ne morejo delati, morajo takoj na pregled h krajevnemu zdravniku. S seboj morajo prinesti zdravniško spričevalo, s katerim je njihova nesposobnost ugotovljena ter izjavo njihovega delodajalca, iz katere bo razviden datum, ko so prenehali delati.

3. Zavarovanci, ki so bili bolni že pred stavko ali med stavko in ki so pričeli zopet delati, morajo poslati ali prinesti na sedež instituta v Ul. Nordio 15, soba št. 1, vsa potrebna zdravniška potrdila, in sicer:

a) zdravniško spričevalo o trajanju nesposobnosti za delo;

b) izjavo delodajalca o odsotnosti z dela;

c) vpisno knjižico.

4. Zavarovanci ali njihovi sorodniki, ki so med stavko imeli stroške za zdravniško in lekarniško pomoč, bodo lahko zahtevali povrnitev morebitnih stroškov na sedežu instituta v Ul. Nordio 15, soba št. 6. V ta namen morajo imeti zdravniška potrdila o stroških in pravilno datirano vpisno knjižico. Tozadevni recepti morajo biti pravilno taksirani in opremljeni z žigom lekarn, ki so izdale zdravila. Poleg tega morajo biti naslovljeni na bolnikovo ime in priimek ter imeti datum, ko so bili izdani.

Vse morebitne prošnje morajo biti predložene v rokih, ki jih določa zakon, pričenši z dnem, ko se je končala stavka.

Gostovanje skupine Adani-Tofano-Cimara v gledališču Verdi

André Roussin: „NINA"

Čemu služi gledališče Verdi in čemu SNG?

Vrnila se je v gledališče Verdi skupina Adani-Tofano-Cimara z več igrami, katerih prva, «Nina» Andreja Roussina, se je uprizorila trikrat, 18. t. m. zvečer in 19. t. m. popoldne in zvečer.

André Roussin je priznan pisec francoskih komedij. Lani sta izšli dve v italijanskem prevodu, «Kočica» in «Nojeva jajca». Gigi Cane pravi o njem v reviji IL DRAMMA z dne 1. dec. 1949: «Resnica je danes Roussin. Sartre mineva in Roussin ostaja. Z vsemi svojimi pomanjkljivostmi, lahkotnostmi, boulevardskimi površnostmi predstavlja Roussin pravo gledališče, gradi pravo igro z veljavnimi prvinami, ki jih izročilo potrjuje: dialog, dejanje, situacije... Zato ni čuda, če se Roussinu posreči, da je po vrsti vse razprodano v treh pariških gledališčih, kjer se že več tednov, mesecev, let istočasno ponavljajo tri njegove komedije, med njimi «Nojeva jajca»...».

Torej tehten kritik današnje družbe? V Verdiju je bila že tretja predstava «Nine» bolj slabo obiskana. Temu se ni čuditi, če pomislimo, da so take predstave namenjene le bolj višjim desettisočem, tistim, ki imajo dovolj časa in denarja, da se lahko posvečajo buržujskim in kapitalističnim problemčkom, kakršni poganjajo iz starega francoskega trikotnika mož-žena-ljubimec. Na takem trikotniku je zgrajena «Nina».

V prvem dejanju lahkoživec Gerard pričakuje Nino, pričaka pa njenega moža Adolfa, ki ga hoče ustreliti. Gerard se postavi s svojim samokresom. Pok — Adolf se zgrudi. Gerard se čudi, ker ni sprožil. Razburjeni Adolf je nehote pritisnil petelina in se zgrudil od strahu ob poku lastnega samokresa. Občinstvo v smeh! Pozvoni Nina. Adolf se skrije in posluša njene ljubavne izpovedi Gerardu. Ko ga Nina opaži, ga ošteje, ker je prišel kljub hudemu prehladu, in ga spravi v Gerardovo postelj. Ta služi bolnemu možu namesto zakonolomnemu parčku. Občinstvo navdušeno ploska. Naslednje jutro (2. dejanje) vsi trije iščejo izhoda iz teh zagat. Adolf vsuje strupa ženi v kavo. Ona mu vsili nekaj svoje kave. On skoraj umre, njej pa nič ni, ker je močna ženska. Policijski inspektor (3. dejanje) ošteje moža, ker ni ubil Gerarda, kakor je oblasti javil v pismu, da ga bo. Gerard bi rad ušel v Mehiko. Adolf bi rad ubil sebe, a je preslab. Močna Nina spravi oba slabiča v posteljo in streže obema. Ploskanje. Zastor.

Največ priznanja je zaslužila Laura Adani kot gostobesedna, silne ljubezni žejna Nina, ki lahkotno rešuje najtežje zapletke. Luigi Cimara je podal kot Gerard dovršenega naveličanega zapeljivca iz višje družbe. Sergio Tofano se je primerno poglobil v vlogo finančnega uradnika Adolfa, ki ga žena vara, a skrbi nežno zanj kot moža. Giuseppe Pertile je inspektorja precej karikiral. Diskreten je bil Roberto Bruni kot mladi poročenec Renato.

*Taka skonstruir

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I. - TEL. 70

Plenum ZPP koprskega okraja

NAŠ PROGRAM JE PROGRAM DELA

ki nakazuje težko pot vsakdanje borbe za njegovo izvedbo

V nedeljo je bil v mali dvorani koprskega gledališča okrajni plenum ZPP. Na plenumu so delegati pregledali do sedaj izvršeno delo, pomanjkljivosti in si začrtali nadaljnje naloge.

Takoj po otvoritvi je v imenu okrajnega komiteja in SILF pozdravil plenum tov. Petek, ki je poudaril, kako se vsi delovni ljudje pripravljajo s tekmovanjem za prihodnje volitve. Poudrtal je, da KP vidi v ZPP tisto organizacijo, ki se je vedno in se še bori za nadaljnjo utrditev ljudske oblasti. Ta plenum partizanov in velike manifestacije v Škofijah, v Marigigah, Novi vasi in pri Sv. Luciji bodo odgovor na vse obrekovanje, ki prihaja iz cone A.

Predsednik okrajne ZPP tov. Kozlovič je nato podal politično poročilo, iz katerega povzemamo glavne misli.

Partizani Julijske krajine so izpolnili svoje naloge. Naravno je, da je naša borba zaradi zemljepisnih in političnih razlogov predvsem pa zaradi obstoja treh narodnostnih skupin črpala svoj revolucionarni in napredni značaj iz oborožene borbe v Jugoslaviji. Ze zaradi tega, ker sta bili dve od treh narodnostnih skupin, slovenska in hrvatska neposredno povezani z življenjem jugoslovanskih narodov, se je oborožena borba v Julijski krajini začela že pred kapitulacijo fašistične Italije. Ta borba je ustvarila osnove za prvo splošno ljudsko vstajo takoj po kapitulaciji Italije 8. 9. 1943. Te vstaje se je plebiscitarno udeležilo vse delovno ljudstvo ne glede na narodnost, in osvobodilo vso pokrajino razen večjih mest Trsta, Reke in Pulja.

Obstoječi buržoazni državni aparat je ostal brez oblasti, namesto njega pa so v vsakem naselju nastali organi ljudske oblasti.

Naša vojska, ki je bila sestavni del Jugoslovanske armade, se je vedno bolj oboroževala in izpopolnjevala ter se pripravljala na končni obračun z Nemci in fašisti in z morebitnimi poizkusi buržoazije, ki si je poskušala s CLN ustvarjati pred ljudskimi množicami videz nedolžnosti, da bi tako lahko ostal nedotaknjen njihov državni aparat tudi po nemškem porazu.

Naše osvobodilne borbe ne morejo žaliti

Pravilna in dosledna politična linija, ki jo je začrtala naša komunistična partija, katero so sprejeli in usvajali borci in vse ljudske politične organizacije, poleg tega še brezkompromisna borba proti sovražniku, sta dosegli zasluženi uspeh in popolno osvoboditev vse pokrajine in Trsta ob pomoči IX. korpusa in IV. armije JA. S tem je stari državni aparat dobil končni udarec, nova ljudska oblast pa je prevzela po vseh vaseh in mestih oblast v svoje roke.

Veliko je bilo govorjenja v Trstu o «resistenzi», kar naj bi bila naša narodnoosvobodilna borba. Po vsem, kar smo prej navedli, pa je očitno, da je nazor «resistenza», ki ga dajejo kominformisti naši slavni osvobodilni borbi, žalitev za borbo samih in za nas, ki smo v njej sodelovali. To pomeni še nekaj: Kominformisti niso razumeli bistva in pravega pomena obojne borbe delovnega ljudstva.

Volivni program SILF niso papirnate obljube

Razpis volitev v okrajne ljudske odbore postavlja tudi naše zvezo kot vse ostalo delovno ljudstvo našega okrožja pred odgovorne naloge. Tu ne gre samo za formalno izvršitev volivne pravice, ampak predvsem zato, da volivec vemo, komu odda svoj glas in kaj pričakuje od izvoljenih delegatov. Za ves nadaljnji razvoj ljudske oblasti, razvoj in dvig gospodarstva in s tem izboljšanje življenjskih pogojev delovnega ljudstva, pomenijo te volitve važen korak naprej, katerega se morajo zavedati vsi delovni ljudje. Vsi volivci morajo vedeti, da pomeni voliti za SILF, voliti za tiste pridobitve, ki so sad znage nad fašizmom in imperializmom, da volijo za svojo ljudsko oblast, ki je osnovni pogoj vsakemu razvoju na poti izgradnje lepše in srečnejše bodočnosti.

«Reforma» agrarne reforme in socialisti

Volivni program SILF niso papirnate obljube, kot jih srečamo pri tako imenovanih zapadnih demokracijah in kot je program tako imenovanih socialistov in njim podobnim v našem okraju. Njihovi programi imajo namen opehariti ljudstvo z obljubami in zavesti volivce z demagoškimi frazami. Tako so n. pr. socialisti vnesli v svoj program združitev Trža ke ozemlja, zaščito italijanstva, «reformo» agrarne reforme. Kaj pomeni vse to? To, da bi hoteli pričeti z rušenjem tega, kar smo že napravili, jutri pa, da bi začeli to vprašanje tako reševati, kot ga rešujejo Scelbovi policijski agenti v Italiji, ki streljajo na poljedelske delavce. Tega naši ljudje ne bodo nikoli dovolili, še manj pa mi partizani. Naš kmet je dobil zemljo po pravici in mu ni bila darovana, zato mu je ne bo nihče jemal. To naj si dobro zapomnijo socialisti in tudi vsa reakcija v Trstu.

Ne vedo, kaj je nacionalizem

Vidimo, da je Fonda v bistvu proti agrarni reformi, le da se tega ne upa odkrito povedati. Dalje govori ta «socialist», da se bo boril proti napadom lažikomunistov slovenskega in hrvatskega nacionalističnega kova. Ali je to nacionalizem, če hočemo popraviti žalostno stanje Slovencev in Hrvatov, ki so ga imeli pod Italijo? Tu ti «socialisti» ne bodo našli argumentov. Našli jih bodo le pri provokacijah nekaterih italijanskih šovinističnih profesorjih in učiteljih, ki so zapustili svoja službena mesta zato, da bi mogli govoriti, da mi zapiramo italijanske šole. Našli jih bodo tudi pri drugih podobnih provokacijah, do katerih moramo biti zelo budni.

Mi želimo bratstvo in enakopravnost, zato iskreno podpiramo kulturo vsake narodnosti brez razlike.

Pojasnjevati moramo ljudem, kaj se skriva za programom «socialistov»

Se nekaj ne gre v račun tem «socialistom». Pravijo, da se bodo borili proti krivicam, ki jih prizadevajo ljudski odbori prebivalstvu. Vidimo, da jim ne gre za borbo proti napakam birokracije in nepravilnosti, ki jih povzročajo posamezni organi ljudske oblasti. Naši ljudje se bodo vedno borili proti nepravilnosti posameznikov brez vsakega strahu, — toda naši ljudje vedo, da so posamezniki eno — ljudska oblast pa drugo. Socialisti jemljejo v zaščito razne trgovce, ki nimajo več tistih izkoriščevalskih položajev, kot so jih imeli bivši lastniki bark, veleposestniki in razni drugi špekulanti, ki so bili celo pred sodiščem. Mi partizani se bomo odločno borili proti takim prevaram. Naša naloga je pojasnjevati ljudstvu, kaj vse se skriva za programom teh «socialistov».

Naš program je program dela, ki nakazuje težko pot vsakdanje borbe za njegovo izvedbo. Naš program nakazuje edino resnično in objektivno možnost, kako dejansko doseči blaginjo in srečo.

Organizacijsko poročilo

Sledilo je organizacijsko poročilo, katero je podal tajnik ZPP. Iz tega poročila povzemamo naslednje podatke: Plan, ki smo si ga zastavili za letošnje leto, je plan dela. Smatram za potrebno, da danes pregledamo nekatere točke ter na podlagi tega ugotovimo koliko smo že napravili in kaj imamo še napraviti. Do sedaj smo od 80.500 prostovoljnih ur napravili že 3687 ur. Vem, da je bilo izvršenih veliko več prostovoljnih ur, toda ker nam baze ne pošiljajo rednih poročil, za te ne vemo. Do sedaj smo imeli 56 množičnih sestankov, postavili smo spominsko ploščo padlim borcem-Koprčanom v Kopru, spomenik v Pomjanu je skoraj dokončan. Imeli smo tri kulturne prireditve, uredili in opremili sedem sedežev ZPP, reorganizirali mestni odbor v Izoli, ki je bil zelo pasiven in ustanovili frontno brigado.

Pri dosedanjem delu so se najbolj izkazale baze Babiči, Šmarje, Pobegi in Dekani. Izvršiti moramo v tekočem letu še 76.800 prostovoljnih ur, postaviti 14 spominskih plošč in 9 spomenikov. Zveza borcev v našem okraju šteje danes 1.600 članov.

Naša današnja borba ni nič manjša kot je bila NOB. Zavedati se moramo, da se borimo za našo neodvisnost, za utrditev naše ljudske oblasti, za izvršitev našega gospodarskega plana, ki je temelj boljše bodočnosti. Vse to bomo izvršili samo z zavednim in doslednim delom. Pri vsem tem stojijo danes pred nami volitve. Tudi tu moramo biti pri pripravah v prvih vrstah ter pobijati vse reakcionarne poizkuse rušenja naše enotnosti. Naša dolžnost je pomagati pri vseh množičnih sestankih, pri krasitvi in pripravah volivnih dvoran, tako da bo dan volitev imel res značaj praznika in zmage, kot ga še nismo imeli do sedaj.

Obema referatoma je sledila živahna diskusija, v kateri so bivši borci v glavnem obravnavali enoletni plan in bližajoče se volitve. Ob zaključku so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. ZPP bo enotno nastopila na upravnih volitvah v okrajne ljudske odbore, ki bodo 16 aprila 1950 v okviru SILF ter zastavila vse svoje sile za izvedbo njenega programa.

2. ZPP bo napravila vse, da bo enoletni gospodarski plan izveden stoodstotno. Pristopila bo k mobilizaciji delovnih sil v frontne brigade. ZPP bo sestavila tudi bazne brigade za prostovoljno delo pri gradnji zadružnih domov in vseh drugih objektih krajevnega značaja. Nudila bo pomoč vsem tovarišem, ki bodo odšli v frontno brigado za dobo dveh mesecev.

3. Za 1. maj bodo partizani tekmovali na vseh področjih gospodarske in kulturne dejavnosti. Skupno bodo nastopili v povorki in dali vso pomoč, da bo proslava čim bolj uspela.

4. Vse borce in aktiviste, ki so sodelovali v NOB a še niso vpisani, bo pritegnila v svoje vrste.

5. ZPP bo nudila vso konkretno pomoč invalidom, vdovam, otrokom padlih borcev in aktivistov s tem, da jih bo poslala na tečaje, kjer se bodo usposobili za upravljanje takih del, ki bodo odgovarjala njihovim močem.

6. ZPP bo postavila spomenike in spominske plošče povsod, kjer so padli borci in aktivisti.

7. Izpopolnila in uredila bo administracijo okrajnega odbora.

8. Okrajni plenum ZPP napoveduje v vseh zgornjih sklepih tekmovanje ZPP bujskega okraja.

Glem

V enem dnevu 312 ur prostovoljnega dela na čast volitev

V soboto zvečer smo imeli množični predvolivni sestanek, katerega so se udeležili vsi vaščani. Na sestanku smo se porazgovorili o bližajočih se volitvah, o tekmovanju in o enoletnem planu. Izvolili smo kandidate in njihove namestnike. Istotako so bili predlagani volivni odbori. Starejši ljudje so povedali, kako je bilo pod Italijo, ko so morali voliti očitno z da ali ne. To so bile nedemokratične in teroristične volitve, so dejali.

Na sestanku smo sklenili, da bo vsak volivec napravil šest ur prostovoljnega dela, štirje vaščani pa bodo dali na razpolago vozove in vprežno živino za prevoz kamenja in zemlje.

V nedeljo smo sklep takoj izvršili. Na delo je odšlo 42 članov množičnih organizacij, pionirjev in tudi nad 70 let starih ljudi. Tudi ti hočejo pokazati, da so pripravljeni pomagati po svojih močeh za izvedbo našega enoletnega plana. Naločili smo in prevozili 32 metrov kamenja in nakopali 10 metrov zemlje.

Baredi

Novi odbor prosvetnega društva

Tudi pri nas v Baredih smo oživili naše prosvetno delovanje. Tako smo sklicali občni zbor Prosvetnega društva «France Prešeren».

Dosedanjih neuspehov je bilo krivo predvsem to, da smo imeli v odboru prosvetnega društva nekatere člane, ki so prevzeli samo funkcijo, toda za delo se niso zmenili, oziroma so ga še zavirali. Na vsak način niso izpolnjevali svojih društvenih dolžnosti. Glede na to smo zamudili brez potrebe precej časa, v katerem bi prosvetno društvo pri aktivnih članih odbora doseglo vsekakor več, kakor pa je.

Tako smo popolnoma spremenili odbor in izvolili tovariše in tovarišice, katere poznamo kot vestne delavce in od katerih pričakujemo, da bodo dali našemu prosvetnemu gibanju nove pobude. Za predsednika je bil izvoljen Božič Josip, tajnik bo Tuljak Marijan, blagajnik je sedaj Čerin Viktor, medtem ko bo knjižničarka Barbo Elda in član odbora Tuljak Silvan.

PRESKRBA

Razdeljevanje živilskih nakaznic

Tajništvo Istrske banke d. d. v Kopru objavlja sledeče obvestilo:

Nadaljnja razdelitev živilskih nakaznic za april 1950 se vrši pri Istrski banki d. d. v Kopru za okraj Koper takole:

1. V sredo 22. marca od 8. do 12. ure za predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri mestnem ljudskem odboru v Izoli in Portorožu.

2. V četrtek 23. marca od 8. do 12. ure za krajevne ljudske odbore, ki so vložili zahtevnice pri okrajnem ljudskem odboru v Kopru.

3. V petek 24. marca od 8. do 12. ure za vse ostale predlagatelje, ki so vložili zahtevnice pri okrajnem ljudskem odboru v Kopru.

4. V soboto 25. marca od 8. do 12. ure za podjetje «Edilit» in «Omnia» v Kopru.

5. ponedeljek 27. marca od 8. do 12. ure za vse zamudnike.

Občni zbor Kmetijske nabavno prodajne zadruge v Kopru, r.z. z o.z.

Na podlagi člena 18 zadružnih pravil sklicuje Kmetijska nabavno—prodajna zadruga v Kopru II. redni letni občni zbor dne 26. marca 1950 ob 8. uri v mali dvorani gledališča v Kopru.

Sv. Lovreč

2000 prostovoljnih delovnih ur v predvolivnem tekmovanju

Takoj ko so ljudje tega kraja zvedeli, da je okrožna skupščina izdala odlok o razpisu volitev v okrajne ljudske odbore, so se na sestankih začeli razgovarjati o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z volitvami in o enoletnem planu. Na teh volitvah bodo že drugič po osvoboditvi izbrali svoje najboljše in najbolj delavne člane za voditelje.

Množične organizacije so na sestanku sklenile, da bodo do dneva volitev dovršile z uspehom 5 tečajev za nepismene, diletantske skupine pa bodo imele 5 kulturnih predstav. V predvolivnem tekmovanju bodo napravili 2000 prostovoljnih ur.

Predavanje in simultanka velemojstra M. Vidmarja v Portorožu

Profesor dr. inž. Milan Vidmar, ki je včeraj odigral v Kopru simultanko proti 30 nasprotnikom, bo danes v Portorožu ob 18. uri predaval in ob 20. uri odigral simultanko proti 30 šahistom iz Pirana in Portoroža. Obe prireditvi se bosta vršili v veliki dvorani Palace Hotela. Naslov predavanja je: SAH V ZADNJIH STO LETIH.

Profesor Vidmar je odličen predavatelj. Njegovo predavanje bo poljudno in brez dvoma zelo zanimivo, kajti kdo naj bi vedel več povedati o razvoju šaha v zadnjih 100 letih kakor on, ki je skoro 50 let spremljal svetovno šahovsko dogajanje.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

TOČKE SPORAZUMA med delavci in delodajalci v tovarni olja v Tržiču

Kot smo že v včerajšnji številki našega lista poročali, so se na ministrstvu za delo v Rimu vršila pogajanja za odpravo spora, ki je nastal v tovarni za olje v Tržiču med delavci in delodajalci.

Sporazum, ki so ga dosegli v nedeljo zjutraj ob 2, in sicer po devetih urah neprestane diskusije, v kateri so sodelovali različni predstavniki ministrstva, goriškega urada za delo, tržiške tovarne olja ter sindikalnih in industrijskih organizacij obsega sledeče točke:

1. Normalno stanje se v tržiško tovarno olja povrne v ponedeljek 20. marca ob 8. uri.

2. V ponedeljek 20. marca, v torek 21. in sredo 22. bo vodstvo podjetja ob prisotnosti notranje komisije v tovarni pregledalo stroje, surovine, proizvode in morebitna izvršena dela.

3. S pričetkom 23. t. m. bodo delavci delali na sledeči način: a) polovica delavcev bo delala v izmenah po 24 tedenskih ur, in sicer dva tedna zaporedoma, medtem ko bo druga polovica ta čas nezaposlena; b) v naslednjih dveh tednih bo delo prevzela druga polovica delavcev pod istimi pogoji kot prva; c) Delo pod takimi pogoji ne sme trajati dalj kot do 31. maja 1950.

4. Osebju, ki bo prenehalo z delom 15. maja, bo podjetje izplačalo poleg že določenih dajatev in doklade za starost in odpustitev, še izredno doklado v znesku 50.000 lir za moške in ženske družinske poglavarje, 30.000 lir pa za mladoletne in ženske, ki niso družinski poglavarji.

5. 15. maja 1950 bodo ponovno preučili stanje v podjetju na osnovi proizvodnih zahtev in možnosti zaposlitve nove delovne moči. Nadalje bo podjetje dokončno odpuščenim delavcem plačalo vsote odgovarjajočo 10.5 delovnih ur, katerim bo dodalo 2000 lir tedensko za družinske poglavarje, ki so poglavarji 4članske družine, in 1500 lir vsem drugim družinskim poglavarjem s tričlansko družino.

Seja občinskega odbora

Podžupan odv. Devetag je zaradi županove odsotnosti, ki je po službenih opravkih odšel v Rim, predvčerajšnjim zvečer predsedoval seji občinskega odbora. Na dnevnem redu je bilo razpravljanje o nekaterih manj važnih vprašanjih: v zvezi z občinskimi delavci pa je odbor sprejel sklep, da jim nakažejo predujem na račun bodočih poviškov. Poleg tega so sklenili, da bodo za petek 24. t. m. ob 20.30 sklicali izredno sejo občinskega sveta, na kateri bodo nadaljevali z razpravljanjem o vprašanjih, ki so bili na dnevnem redu prejšnji teden. Seja bo v dvorani deželnih stanov na gradu.

IZPRED SODIŠČA

Uspel lov na nočnega tata

Leta 1947 je Giusti Alojz iz Turjaka, ki je bil dalj časa brezposeln, odšel v Jugoslavijo iskat dela in zaslužka. V svojem rodnem kraju je pustil družino in pičlo podporo za brezposelnost, ki jo je prejemal od občine. Ko je odšel, se je dnevno zglasila na občinskim uradu za podpis, ki je potreben za prejem omenjene podpore, njegova sestra 27-letna Giusti Marija, ki je občinsko uradnico prosila, naj sprejme njen podpis, ker brat ne more osebno priti zaradi bolezni. Tako se je ta prevara vlekla nekaj več kot mesec, dokler ni prišel na občinski urad preglednik Socialnega skrbstva in ugotovil, da se na uradu za brezposelnost sprejemajo še vedno podpisi Giustija, ki je že pred časom odšel v Jugoslavijo. Funkcionar socialnega skrbstva je uradnico 22-letno Collavini Mariso in Marijo Giusti kratko malo prijavil zaradi sleparstva sodnim oblastem. Včeraj sta se morali obe zagovarjati na goriškem kazenskem sodišču, in sicer prva zaradi obtožbe potvarjanja bratovega podpisa, in Collavinijeva ker je sprejemala potvorjene podpise in omogočila Giustijevi prejeti od socialnega skrbstva podporo v znesku 6.834 lir.

Sodišče je Giustijevo spoznalo za krivo in jo obsodilo na 10 mesecev zapora, 4000 lir globe in poravnavo sodnih stroškov. Kazen so ji odpustili na podlagi odpusta. Collavinijevo pa so popolnoma oprostili zaradi nastale amnestije.

Pšenica je dozorevala, ko...

Lanskega leta, ko je pšenica dozorevala, so tatovi večkrat obiskali posejana polja, ki so last zemljiškega posestnika De Dottorija v Starancanu pri Ronkah. V enem mesecu so skupno odnesli s teh polj okrog 20 stotov pšenice. V noči 29. julija pa je De Dottorijev poljski čuvaj 54-letni Blason Jožef, ki je bil že naveličan neprenehnih tatinskih obiskov, sklenil, da bo na tatove počakal za začasnim skladiščem tik polj, kjer je bila vskladiščena komaj požeta pšenica. Okrog ene popolnoči se je pritihotapila do skladišča neznana senca. Blason je prišlecu velel, naj dvigne roke, in naperil proti njemu samokres. Toda senca se je nenadoma sklonila, zagrabila za kol, ki je ležal na tleh in že zamahnila proti Blasonu. Toda ta, da bi tatu ustrašil, je sprožil samokres v tla in ga nehote ranil v peto leve noge. Tako je prišel tat na dan. Slo je namreč za 57-letnega že večkrat kaznovanega Modestija Aloizija iz Ronk. Zadeva je prišla tako na uho orožnikom, ki so Modestija aretirali zaradi tatvine. Blasona pa, ker je tatu ranil. Po dolgih poizvedbah in zasliševanjih je prišlo na dan, da je Modesti odnesel iz skladišča De Dottorija že več stotov pšenice in jo prodal svojim sosedom ali 28-letni Feosetistovi Margariti in njegovemu očetu 58-letnemu Dorigo Alojzu. Tako je ta dogodek spravil pred sodne oblasti Modestija zaradi tatvine, čuvaja Blasona zaradi poškodbe Modestija, Doriga in Feosetistovo pa zaradi kupčije pšenice tatinskega izvora. Modestija so obsodili na 1 leto, 7 mesecev in 15 dni zapora ter 13.500 lir globe. Blasona so oprostili, ker da je samokres sprožil v samoobrambo, Doriga in Feosetistovo so oprostili, ker nista zakrivila kaznivega dejanja. Sodišče je nadalje odredilo odpust kazni Modestiju in to na podlagi vladne odredbe z dne 23. decembra 1949.

Melioracijska dela v naši pokrajini

Goriški prefekt je s posrednim odlokom dovolil uradu za civilne gradnje, da v imenu državne imovine zasede 52 tisoč 189,05 m2 zemljišča, ki je last 116 podjetij v upravi občin Krmin, Kopriva, Dobrovega, Spesse in Medane za zgradnjo odtočnih kanalov kakor je določeno po načrtu za melioracijska dela v Prevalu. Odškodnina za razlastitev tega zemljišča znaša skupno 693.695 lir.

S tem prefektovim odlokom se bodo nadaljevala melioracijska dela v Prevalu, večji del katerih so opravili že med letom 1931 in 1942. Dela se bodo sedaj nadaljevala s precejšnjim prispevkom ministrstva za poljedelstvo in po načrtu konzorcija, ki so ga ustanovili, za melioracijo močvirnatega ozemlja pri Prevalu.

Preostaja še zgraditev odtočnih kanalov med ozemljem Blanchis in potokom Barbacina in razna popravljalna dela na cestah in skoraj pri vseh prejšnjih napravah, ki so v letih vojne nekoliko razpadla. Ta načrt so pričeli uresničevati že takoj po vojni. Nekaj del so dokončali že pod vojaško in nekaj pod italijansko upravo. Pri tem je bilo treba izvršiti težko delo za odstranitev šote, ne da bi pri tem poškodovali vodne nabiralnike.

Sedaj bodo pričeli z deli sedmega načrta s potrošnjo okoli 30.000.000 lir, in bi s tem skoraj zaključili zadnja melioracijska dela. Potrebna vsota je že nakazana in z deli bodo pričeli še letošnjo pomlad, kar bo v precejšnji meri odpomoglo odpravi brezposelnosti.

V tretjem delu načrta je predvidena med drugim zgradnja zgornjega dela kanala pri močvirju Blanchis, zgraditev stranskega kanala pri cesti Moša — Vipolže, popravilo cest v okolici Barbacina — Blanchis, in druga dela za ohranitev kanalov.

Urejevanje Trga Brollo v Kopru

Na Trgu Brollo je izredno živahno delo. Te dni so delavci komaj odpravili jarke stare kanalizacije, skopali že nove in položili vanje betonske cevi in že so odstranili na pločnikih okoli cerkve in stavb okoli trga položene kamnite škrli. Trenutno je navoženega polno drugega gradiva, ki ga bodo uporabili pri ureditvi tega velikega prostora. Ne vemo točno, kako je zamišljen ves načrt, vsekakor bo trg moderniziran in olepšan. V glavnem pa bo vsa okolica Trga Brollo pridobila v higienskem oziru, da ne govorimo o njeni bodoči zunanjosti.

Pri delih na trgu so močno sodelovali naši prostovoljci. Tako je zadnjo nedeljo 19. marca mrgolelo prostovoljcev z nalogo, da morajo biti vsa dela dokončana do 1. maja. Dela se je udeležilo 43 prostovoljcev, ki so napravili 129 delovnih ur.

Vredna vse pohvale je bila skupina Hribarja Ivana, ki je v 45 urah naložila v samokolnice in odpeljala 30 m daleč 29 kubičnih metrov gramoza, kar bi znašalo pri normalnem delu 87 ur. Tudi skupina Tineli se je dobro odrezala, saj je v 9 urah izkopala 113 prostornih metrov starega pločnika.

KINO

VERDI. 17: «Nepremagljivi Mc Gurck», in variete'.

VITTORIA. 17: «Zemlja se trese».

CENTRALE. 17: «Zločin brez greha», L. Young.

MODERNO. 17: «Madam Sans Gene», M. Esconde.

EDEN. 17: «Prehod na Hong-Kongu», M. Douglas.

Razglas Delavske zbornice ob zaključku spora v tržiški tovarni olja

Po 47 dnevih herojske borbe so delavci tržiške tovarne olja uklonili nepustljivost tovarnarjev, do česar jih je privedla samo morala ljudstva, ki se je strnjeno z delavci borilo proti odpustom.

Za delavce, zaposlene v večjih tržiških industrijah, ki se sedaj nahajajo v res težkem položaju, in za vse ljudstvo je ta zmaga pokazala bolj kot kdaj koli jasen cilj delavstva in pot, do rešitve vseh problemov.

Delavska zbornica se v imenu delavcev tržiške tovarne olja zahvaljuje vsem delavcem, trgovcem, rokodelcem in profesionistom naše pokrajine in jim priporoča, naj ostanejo vsi enotni in solidarni v obrambi proizvodnje in dela, iz česar izhaja blagostanje naše pokrajine.

Po rešitvi spora, ki je nastal med delavci in vodstvom tržiške tovarne olja, se odbor za solidarnost v Gorici zahvaljuje vsem, ki so s svojo solidarnostjo izkazali svojo tenkočutnost do pravične borbe tržiških delavcev. Obenem pa sporoča, da se je spor srečno zaključil in da so se delavci ta teden vrnili na delo.

Ponovitev Postržka v Pevmi

V nedeljo popoldne je igralska družina iz Podgore že drugič ponovila komedijo v treh dejanjih «Postržek». Zaradi praznika vseh Jožefov in Jožic in lepega vremena, ki je privabil v naravo skoraj vse prebivalstvo, se predstave ni udeležilo največje število ljudi. Igralci so podali zelo lepo igro, ki je zlasti v drugem in tretjem dejanju dosegla lepo stopnjo popolnosti.

Ni utegnil povečerjati

Včeraj si je Gasparini Stefan iz Ločnika, ko se je zvečer vrnil z dela, hotel pripraviti večerjo. Da bi prej prišel do zaželene jedi, je nalil na suha drva v štedilniku nekaj petroleja in prižgal vžigalico. Toda čim se je vžigalica dotaknila tekočega goriva je iz štedilnika planil velik plamen, ki je Gasparinija osmodil po obrazu. Tako so nesrečnega delavca odpeljali s praznim želodcem v bolnico, kjer se bo moral zdraviti mesec dni.

Noga pod vozičkom in drobec v očesu

V podgorski predilnici se je včeraj ponesrečil 19-letni delavec Giancarlo Simone iz Ul. Morelli 14. Simone je s stopalom desne noge prišel pod kolo železnega vozička, ki mu je prizadel lažjo rano. Odpeljali so ga v bolnico Brigata Pavia, kjer so mu stopalo obvezali in ga nato odposlali domov.

* * *

Pri delu je delavcu 50-letnemu Alfredu Culotu iz Ul. Blaserna 16, zletel v desno oko železni drobec. Culot se je takoj zatekel v občinsko bolnico Brigata Pavia, kjer so mu nemudoma izvlekli drobec in mu tako rešili oko.

(Nadaljevanje z 2. strani)

Naši kmetje zahtevajo sodelovanje pri ustanovitvi centralne mlekarne

Toda, medtem ko Geppi predstavniku Kmečke zveze ni vedel nič kaj več povedati in je podrobnejši odgovor na pismo KZ šele obljubil, pa čitamo v demokristjanskem vedno «zelo dobro obveščenem» glasilu «GIORNALE DI TRIESTE» da je načrt za ustanovitev centralne mlekarne že na «gotovi poti realizacije» ter da je doseženo financiranje s strani ERP-a, financiranje ki bo dokončno določeno prav v teh dneh v — Rimu! Omenjeni dnevnik ve tudi povedati — kar je pri zadevi morda najbolj važno — da so tudi pogajanja med občino in zainteresiranimi privatniki prišla že v zaključno fazo! O pogojih in o imenih teh zainteresiranih privatnikov sicer demokristjansko glasilo, t. j. glasilo tistih, ki imajo danes v svojih rokah tržaško občinsko upravo, previdno molči. Brez dvoma pa gre tu med drugimi tudi za tistega grofa Marzotta, ki ga je omenil občinski odbornik Geppi ali pa morda za celo vrsto podobnih grofov in veleposestnikov iz Furlanije in Benečije ali pa še od mnogo bolj daleč... Z naše strani smo zvedeli, da je bil grof Marzotto pred enim mesecem v Trstu, kjer si je ogledal industrijsko cono v kateri naj bi se bodoča mlekarska centrala zgradila.

Dalje omenja list, da bo morala tržaška občina vršiti ne samo nadzor nad mlekarno, temveč da bo morala biti tudi soudeležena v upravi; dalje, da obstaja predlog za zgraditev mlekarne ob novi avtomobilski cesti Sv. Sava — križišče Zavlje — Domjo. Demokristjansko glasilo je lahko izvedelo tudi za razne podrobnosti o graditvi samij in sicer: z gradnjo se bo lahko začelo takoj po odobritvi načrta; gradnja bo trajala okrog 9 mesecev, delalo bo okrog 120 delavcev; v mlekarni sami bo zaposlenih okrog 50 ljudi, količina mleka, ki ga bo mlekarna razdelila, bo znašala okrog 300 hektolitrov dnevno, za kar bo potrebno okrog 150.000 steklenic.

Zadnja številka «GOSPODARSTVA», slovenskega štirinajstdnevnega gospodarskega lista, pa objavlja zelo zanimiv članek pod naslovom «GRADNJA TRŽAŠKE MLEKARNE LAHKO PRIZADENE DOMAČE KMETIJSTVO». Iz članka posnemamo sledeče podatke:

«ERP bo financiral 40-50 odst. potrebnih investicij; glavni viri dobave mleka so danes v italijanskih pokrajinah Videm (dobavitelj «Consorzio Latterie Friulane») Treviso (dobavitelj CRT) in Benetke (PLIP). Statistika o krajevni proizvodnji mleka je zelo pomanjkljiva, lahko pa se računa, da ni večja od 140-150 hl. dnevno, doseže pa v nekaterih letnih obdobjih tudi znatno večjo količino, ki jo proizvaja okrog 1200 po večini manjših živinorejskih gospodarstev. Raznašalk mleka je v Trstu 500 do 600, ki obiščejo dnevno okrog 10.000 in več tržaških družin ter oskrbujejo na ta način z mlekom do 20 odst. tržaškega prebivalstva. Cena mleka na podeželju se vrti okrog 50 lir za liter, v potrošnji pa 70-73 lire. Furlansko mleko plačujejo uvozniki po 47 lir za liter, cena od grosista do prodajalca znaša 57 lir, ki pa zaradi konkurence pade tudi na 55 lir. Stroški za prevoz iz beneške ravnine v Trst znašajo do 1.50 lir za liter, vrednost vsega mleka, ki ga porabi Trst prekaša 1 milijardo lir letno, od česar odpade okrog 270 milijonov lir na domačo proizvodnjo.

Članek končno pravilno poudarja, da je treba vprašanje gradnje mlekarne rešiti tako, da se ne prizadene domača proizvodnja, katere stroški so pri nas zelo visoki in se ne dajo primerjati s stroški v ostalih predelih, ki dobavljajo mleko Trstu, ker mora naš kmet uvažati po visokih cenah vsaj četrtino potrebne krme. Te večje stroške so došlej naši živinorejci krili s tem, da so si priborili večji zaslužek z neposredno dobavo mleka potrošnikom, pri čemer je treba poudariti, da je to mleko tudi boljše kakovosti.

Zato je nujno, da predstavniki naše živinoreje soodločajo pri ustanavljanju bodoče centralne mlekarne v Trstu. Članek poudarja da obstoji nevarnost, da v tukajšnjo proizvodnjo mleka in v trgovino z njim posežejo tuji zasebni kapitalisti izven Trsta.

Iz vsega, kar smo razložili, nujno sledi sledeča zahteva, ki je edina v interesu naših kmetovalcev:

Zastopniki naših kmetov, ki so po večini organizirani v KMECKI ZVEZI, morajo sodelovati v omenjeni komisiji za ustanovitev mlekarne in obsojanje vredno je dejstvo, da se o načrtu razpravlja in da je načrt že skoro pred praktično izvedbo, a da se merodajni organi že ves ta čas t. j. že več kot eno leto niso spomnili vprašati za mnenje tistega, ki je pri nas z ustanovitvijo mlekarne ZIVLJENJSKO zainteresiran, t. j. predstavnikov naših kmetov!

Upravičeno sumimo, da bi hotela na ta način demokristjansko - socialistično - republikanska tržaška občinska uprava postaviti občinski odbor s svojim načrtom pred izvršeno dejstvo v svesti si svoje večine v občinskem svetu samem!

K članku v «Gospodarstvu» smo prejeli še naslednji komentar:

Predvsem mnenje gospodarskega lista je vredno upoštevanja. Želeti bi bilo, da bi morda o vprašanju še razpravljal. Med tem beležimo mnenje drugih: v «Messaggero Veneto» n. pr. je priobčil neki dobro poučen avtor podoben članek, ki izzveni proti načrtu osrednje mlekarne v Trstu, toda problem je osvetlil z druge strani kakor avtor v «Gospodarstvu». Članekar namreč dokazuje, da se po nekaterih mestih v Italiji osrednja mlekarna ni obnesla, predvsem pa ni dosegla glavnega namena, t. j. znižanja cen mleku. Razen tega pripominja s tehnične strani, da je treba pomolženo mleko kmalu pasterizirati, in sicer še pred prevozom v namembni kraj (pri nas v Trst) in bi torej ta postopek odpadel. Končno imajo higiensko in sodobno razdeljevanje po primernih cenah. Mi smo svoj čas, ko smo razpravljali o pomenu «Delavskih zadrug», predlagali, naj bi le-te poleg mnogih oddelkov (za meso, zelenjavo, kolonialije, kruh itd.) prevzela tudi razdeljevanje mleka in kar je s tem v zvezi. Delavske zadruge so velepodjetje z važno socialno funkcijo, ki imajo poslovalnice vsepovsod po mestu ter dajejo garancijo za sodobno in higiensko ureditev obratnih prostorov. Prevzele naj bi vlogo pooblaščenega grosista tudi pri zbiranju in razpečevanju mleka. Pri tem pa naj se pusti prostost domačim malo - proizvajalcem. Kjer ni poslovalnic «Delavskih zadrug», bi se le-te dogovorile z zasebnimi mlekarnami zaradi prodaje ali pa bi odprle svoje razdeljevalnice. Večina zasebnih mlekarn dandanes namreč ne odgovarja vsem zahtevam primerne ureditve, kar spričo neštevilnih lastnikov teh trgovinic tudi ni mogoče. «Delavske zadruge» kot osrednja mlekarna, ki bi poskrbela tudi za primerno spravilo t. j. za znane mlečne steklenice, kakor jih imajo po vseh velikih mestih in prostost malega sektorja domačih pridelovalcev mleka — to bi bil najprimernejši način, kako urediti brez nepotrebne škode in veleinvesticij sodobno razdeljevanje mleka v našem mestu. Želeti bi bilo, da bi upravni odbor «Delavskih zadrug» razpravljal o tem in povedal svoje mnenje.

PEKARNI «DELAVSKIH ZADRUG» NAJ SE PRIDRUZI MLEKARNA

Bolj kakor potreba po osrednji mlekarni, ki ne bo rešila bodočnosti «industrijske

NAŠ KMET BO GOSPODARSKO USPEVAL IN NAPREDOVAL samo z umnim sadjarstvom in vrtnarstvom

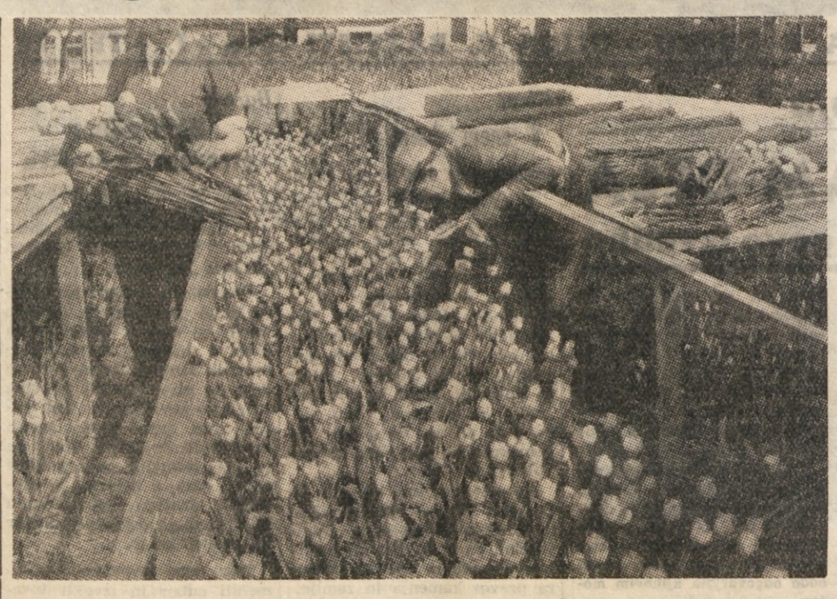

Tržaško ozemlje s svojim kraškim svetom, kjer namesto zemlje prevladuje kamenje in skalovje, ter s svojim pretežno strmim gričevjem ob morskem nabrežju nima obširnih zemljišč, ki bi bila pripravna za obdelovanje z modernimi kmetijskimi stroji, ki delajo danes skoro čudeže na ravnih tleh. Naša zemljišča so poleg tega površinsko zelo omejena in hudo razkosana na male gospodarske kose ali parcele, ki posamezno obsegajo največkrat komaj par sto, ali k večjemu par tisoč kvadratnih metrov.

Skozi sto in stoletja se ta zemlja iz roda v rod deli in izčrpava. Ni torej čuda, če je danes tako hudo razkosana in malo rodovitna. Naš kmet že obupava nad njo, kajti z vsakim dnem postaja njegov obstoj na njej težavnejši. In vendar je primoran še črpati iz nje svoj glavni gospodarski in življenjski dohodek, da more z njim preživljati sebe in svojo družino. Ako bi mu še ta dohodek zmanjkal, bi bil prisiljen še sam povečati itak že veliko četo brezposelnih ter zapustiti svoj rojstni kraj in iti «s trebuhom za kruhom».

Do prve svetovne vojne pod Avstrijo in deloma tudi pod Italijo so se naši kmetje in člani njihovih družin zatekali k zaslužku v mesto, če zemlja ni donašala dovolj za vso družino, ali je bila letina slaba. V Trstu je bilo tedaj dovolj dela in zaslužka za vse pridne domačine in tudi za tujce. Ako ni bil sprejet naš človek v državno službo, k železnici, pošti, itd. je dobil delo v prosti luki ali v tovarni. Bolj podjetni in nadarjeni so se posvetili primerni obrti s pomočjo tovarišev, pri katerih so že lahko stanovali in se tudi hranili, dokler niso postali popolnoma samostojni. Potem pa so še sami pogostoma pomagali svojcem v primeru slabih letin in družinskih nesreč. Najbolj nadarjeni so se pa lahko izšolali. Saj šole so štele tedaj — pod Avstrijo — razmeroma zelo malo. Izšolani so potem dobili zlahka primerno mesto, posebno glede na to, da so sinovi izobraženci našega kmeta bili vešči najmanj treh jezikov. Naj bo tukaj dovoljena le mala zadevna primera iz zadnjih dvajsetih let Trsta pod Avstrijo in dvajsetih let pod Italijo Iz Lonjera, znanega tržaškega predmestja, je absolviralo višjo srednjo šolo, učiteljišče ali trgovsko šolo od leta 1900 do 1918 najmanj 20 kmečkih sinov in hčera. Pod Italijo, za dobo vseh 25 let njenega nesrečnega vladanja v Trstu, je pa iz istega kraja absolviralo slične šole komaj 5 oseb. Kaka velikanska razlika prosvetno - gospodarskih vrednot. Natančnejša številka v tem pogledu bi nam gotovo povedala, da je bila omenjena razlika tudi v drugih krajih tržaške okolice znatna v škodo kmečkega slovenskega življa pod Italijo.

Današnji gospodarski položaj našega kmeta

Današnje gospodarske razmere na našem ozemlju so se po začetku vojni močno spremenile in to na žalost v slabem pomenu. Zemlja ne donaša našemu kmetu več enakih dohodkov, kakršne je lahko včasih iz nje črpal, kljub že tršemu delu in trudu. Zemlja, ki je vedno bolj izčrpana, daje na splošno manj pridelkov kot nekdaj. Vnovčenje teh pridelkov postaja iz dneva v dan težje, ker prihajajo na domači trg od drugod enaki pridelki po nižjih, konkurenčnih cenah. Načaljnji razvoj in izpopolnitev prevoznih sredstev ter kmetijske tehnike in mehanike bo imel za posledico vedno močnejšo konkurenco tujih kmetijskih pridelkov na domačem trgu. Možnost postranskega zaslužka pa je za družino našega kmeta že danes zelo otežkočena in se bo v prihodnosti najbrže še poslabšala. Razni prispevki in poddore s strani tukajšnjih oblasti za zboljšanje kmetijstva in industrije bodo s časom skoraj gotovo prenehali, kakor je to že predvideno vsaj po znanem Marshallovem planu. S tem se bo še povečala brezposelnost, rakava rana tržaškega sedanjega gospodarstva.

Naš kmet, ki že danes s težavo in z velikim trudom preživlja svojo družino, se mora zavedati tega položaja in se mora pripraviti na težke čase, ki ga čakajo v bližnji bodočnosti, že ne bo gospodarsko-politični razvoj naše državice popolnoma preusmerjen. Taka preusmeritev na ugodnejše pogoje za življenje našega človeka je pa v doglednem času prav malo verjetna.

Zaradi takega položaja in predvidenega razvoja v bližnji bodočnosti nekolikih let našega tukajšnjega gospodarskega in političnega življenja bo napredek našega kmeta mogoč samo, če bo ta znožen pridobiti iz svoje male in skope zemlje toliko pridelkov, da bo z uporabo in izkupičkom istih lahko preživljal svojo družino in plačal potrebne davke. Da, ogrožen bo celo sam njegov obstoj na tem ozemlju.

Kakšne kmetijske panoge naj goji naš kmet

Gotovo si je danes že vsak domači gospodar v svesti, da s pridelovanjem žitaric, fižola in koruze ne more na trgu doseči niti take cene, ki bi mu odtehtala vsaj stroške za pridelavo istih. Kdo pa more imeti dobiček na teh pridelkih in zakaj so jim cene na debelo tako nizke?

Na takih pridelkih lahko zasluži le oni kmet, ki razpolaga z znatno površino zemlje v ravnini. Tam jih lahko prideluje na veliko «z modernimi mehaničnimi stroji, kjer en sam mož opravi dela za najmanj deset ljudi z ročnim obdelovanjem zemlje, kakršno zahteva po večini zemlja v naših domačih krajih. Cene se pa tem pridelkom vsak dan nižajo na debelo, ker se na podlagi napredka agrotehnike prideluje takih pridelkov vedno večja količina z enakimi stroški. Zaradi tega je ponudba večja, povpraševanje pa ostane omejeno na potrošnjo, ki se dviga le polagoma v sorazmerju z naraščanjem prebivalstva. Prodajne cene za potrošnika padajo tudi le polagoma, ker si trgovci navadno ne delajo take konkurence, kot si jo delajo kmetje s svojimi pridelki, kajti prvi so med seboj dobro povezani ali organizirani in imajo v svojih trgovskih licencah nekak privilegiran položaj, kar pa kmetu pri nas na splošno manjka. Poleg navedenih činiteljev so seveda še drugi, ki pa nimajo tako odločilnega pomena, da bi jih tukaj omenjali.

Torej s pridelovanjem žitaric, fižola in koruze ter podobnih rastlin, pri nas ne more biti dohodka, ker stanejo taki pridelki na trgu manj, kakor njihovo pridelovanje na domačih tleh. Krompir in grah lahko gojimo z dobičkom doma, le v kolikor ga lahko prodamo kot zgodnji pridelek, in za domačo uporabo. Sicer pa moramo prištevati ta dva pridelka že k vrtnini.

Tudi pridelovanje grozdja in vina na tukajšnjem ozemlju postaja vsako leto manj dobičkonosno. In najbrže bo trajalo mnogo let, da se bo našemu kmetu izplačalo ukvarjati se z vinogradništvom, le v kolikor bo njegov pridelek potreben in koristen za domačo uporabo. Ravnokar postaja živinoreja iz dneva v dan manj donosna. Reja prašičev za prodajo se našemu kmetu sploh več ne izplača, ker mora pač dokupovati za rejo neobhodno potrebno tečno krmo, posevke, koruzo, itd., medtem ko prideluje kmet v ravnini tako krmo celo za prodaj.

Le kupčija z mlekom gre še nekako ugodno. Ampak tudi v tej panogi je predvidevati vedno hujšo konkurenco s strani živinorejcev, ki kmetujejo v krajih, kjer ne primanjkuje krme in kjer lahko kosijo travnike tri in že večkrat letno in to celo s strojem. Do kakšnih gospodarskih posledic pa mora privesti naše domače mlekarstvo morebitna ustanova osrednje mlekarne v Trstu «Brez neposredne zaščite naše živinoreje», prav za prav brez prave udeležbe našega kmeta, o tem so si gotovo na jasnem ne samo večina naših živinorejcev, ampak tudi vse naše gospodinje mlekarice. Domače mleko bo imelo svojo ceno samo, če ga bodo mogli dobavljati naravnost bolnikom in dojenčkom, ki nimajo dovolj materinega mleka.

Samo umno sadjarstvo in vrtnarstvo bo rešilo našega kmeta pred gospodarsko propastjo

Naš kmet razpolaga torej le z zelo omejeno površino zemlje in še ta je močno izčrpana na hranilnih snoveh, ki so potrebne za rastline, ki jih je do sedaj na splošno gojil. Ima pa za to pridne roke in na splošno izredno bister um, kar je pokazal že večkrat posebno v zadnjih letih zgodovine. Tudi je dovzeten za napredek, da mu le vladajoči krogi pri tem ne delajo zaprek, kar je ravno delala fašistična Italija. Dokaz njegove bistroumosti ter naprednosti je že dejstvo, da se je gospodarsko razmeroma dobro vzdržal. Skozi sto in stoletja ravno na tako skopih tleh, kakor je naš Kras. In to kljub splošnemu zapostavljanju najprej s strani nemške Avstrije in posebno pa še potem s strani fašistične Italije.

Kmet na Tržaškem ozemlju se bo moral torej baviti z onimi panogami kmetijstva, ki potrebujejo največ ročnega in umskega dela in pri katerih pridelovanje na veliko s pomočjo modernih strojev skoraj ne pride v poštev. K takim panogam prištevamo vinogradništvo, ki je pri nas že razmeroma dobro razvito, ali bo le s težavo prenašalo konkurenco drugih vinogradniških krajev, kakor smo že omenili na drugem mestu. Vinogradništvo se bo moralo pri nas omejiti le na pridelek za domačo potrebo, prav za prav le na namizno grozdje in na vina posebno iskanih domačih vin, kot sta n. pr. kraški teran in pa pravo proseško belo.

Več ročnega in umskega dela kot vinogradništvo zahteva sadjarstvo. Ze zaradi tega bodo pridelki te panoge gotovo občutili na tukajšnjem trgu manj konkurence, kajti njihova količina se ne da tako naglo povečati, kakor količina poljskih pridelkov. Poleg tega ceni trg kolikor mogoče sveže sadje, ki je utrpelo čim manj mogoče s prevozom. Domači pridelek sadja ima ravno v tem oziru vsako prednost, h katerim je prišteti še izboren okus, ki ga dasta sadju naša zemlja in podnebje.

Seveda za pravilno in dobičkonosno odgojo sadnega drevja je potrebno precejšnje znanje. V tem pogledu pa se morajo naši kmetovalci obrniti na pristojne oblasti, ki so dolžne poskrbeti, da se ukaželjnim sinom in hčeram naših kmetov nudi potrebna kmetijska in gospodinjska šola, kjer bodo bodoči gospodarji in gospodinje dobili kmečkemu poklicu potrebno in sodobno znanje.

Se največ ročnega dela in pazljivosti pa zahteva panoga vrtnarstva, pri katerem moramo ločiti pridelovanje vrtnine od mnogo težje gojitve cvetlic. Izmed vseh panog kmetijstva je cvetličarstvo gotovo najbolj donosno, kajti nobena druga rastlina ne more nuditi tako velikega donosa na enaki površini, kakor ga nudijo cvetlice. Dokazov za to imamo že mnogo tudi na našem ozemlju. Treba je le malo bolj po prijateljsko pogovoriti se z našimi pridnimi cvetličarji na Proseku, ali tudi druge v okolici našega mesta in priznali bodo, da z daleč nimajo toliko preglavic za svoje dohodke in izdatke, kot jih imajo danes naši poljedelci in vinogradniki.

Sicer je za sodobno cvetličarstvo potrebno največ strokovnega znanja in razgledanosti ter poučnosti o zadevnem napredku cvetličarjev skoro bi rekli po vsem svetu. Saj ni drugega kmečkega pridelka, ki bi se toliko obračal po modi, ki je vedno vihrava. Zato pa tudi moda najbolje plača vsak proizvod, ki je njej naklonjen. O tem gotovo vedo mnogo povedati tudi naše cvetličarke na trgu. Seveda cvetličarji si vsega znanja in drugih lastnosti, ki so v zvezi z umnim in donosnim cvetličarstvom, ne morejo prilastiti v zadostni meri s samoukom. Potrebna jim je strokovna vrtnarska šola s specializacijo za cvetličarstvo.

Saj bi taka šola dala marsikateremu bistremu sinu našega kmeta tudi možnost zaposlitve na raznih večjih dvorcih našega mesta in ozemlja v dvostransko zadovoljstvo. Zadovoljen bi bil vrtnar-cvetličar, ki bi dobil zaslužek na domači zemlji in tudi gospoda dvorca bi bila zadovoljna, ker danes primanjkuje izvežbanih vrtnarjev.

Tudi tržaška občina in sploh naša državica gotovo potrebuje stalno dobro izvežbane vrtnarje za že obstoječe javne vrte in lepotične nasade ter drevorede. Ti predmeti bodo s časom tudi še narasli in znatno pomnoženi, kajti ni verjeti, da ne bodo pristojni činitelji še bolj nego do sedaj poskrbeli za olepšavo našega mesta in cest, kar je velike važnosti tudi za tujski promet.

Po presojanju navedenih dejstev je le izraziti začudenje, zakaj niso odločujoče oblasti že do sedaj poskrbele za osnovanje na našem ozemlju take vrtnarske, ali bolje sadjarsko-vrtnarske šole, kar bi bilo gotovo v znatno korit ne samo tukajšnjim kmetovalcem, ampak tudi drugim sodržavljanom in oblastem pa v čast in hvalo.

Inž. ANDREJ ČOK

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Izraelska družba ZIM bo okrepila plovbo med Izraelom in Trstom

ZIM Navigation Company iz Haife, ki opravlja na progi Trst - izraelska pristanišča redno plovno zvezo za prevoz blaga z odhodi vsakih 12 dni, (včasih tudi pogosteje), bo v kratkem postavila na to progo novo motorno ladjo «Nachson» s 3.000 brutto reg. tonami Družba razpolaga zaenkrat s sledečimi ladjami: «Kedma», 3500-tonska potniška ladja s hitrostjo 20 vozlov in zelo luksuzno urejena; «Negba», 5500-tonska potniška ladja, ki ima prostora za 1000 oseb; «Galila», 3800-tonska ladja, s prostorom za 1000 potnikov in izseljencev; «Eilat», 1000-tonska ladja, ki sprejme 250 potnikov in opravlja redne vožnje na progi Bari-Tripolis (v Siriji) - izraelska pristanišča. Družba se pogaja prav kar za nakup novih tovornih ladij.

V ČSR porabijo največ blaga

Razmeroma visok standard glede obleke odn. tekstilij se kaže za ČSR v sledečih številih: povprečna letna potrošnja tekstilnih izdelkov na osebo znaša na Češkoslovaškem 6,6 kg t. j. več kot drugod po Evropi n. pr. na Norveškem 6,2 kg; na Danskem in Finskem 5,2 kg, v Italiji 4,4 kg, Spaniji 3,2 kg in Avstriji 3,1 kg.

Češkoslovaški promet skozi pristanišča Beneluksa v zastoju?

Ze nekaj dni je «Nederlandske Bank» v Rotterdamu ukinila olajšave, ki so jih že davno odobrili za tranzit češkoslovaškega blaga skozi holandska pristanišča. Te olajšave so pomenile plačevanje tranzitnih stroškov v češkoslovaških kronah ali holandskih florintih. Od 6. t. m. naprej pa mora ČSR plačevati vse pristaniške stroške kakor tudi brodnine za prevoz svojih pošiljk v dolarjih. Menijo, da je prišlo do tega v zvezi s težavami pri pogajanjih za češko-holandsko trgovinsko pogodbo.

Avstrijsko - italijanska trgovska pogajanja

Iz Rima poročajo, da so se pričela na Dunaju pogajanja za sklenitev nove avstrijsko-italijanske trgovinske pogodbe. Pripravljali so jih že dalj časa. Jedro pogajanj je vprašanje novega tečaja med liro in šilingom, ki naj bi se verjetno določil — po rimski vesti — na 28 do 29 lir za en avstrijski šiling. Drugo važno vprašanje je ukinjenje dosedanjega sistema trgovanja na podlagi vzajemnih (reciprocnih) poslov, ki ga bo zamenjalo klirinško trgovanje.

Naval kupcev v Leningradu - Veliko zanimanje za avtomobile

Po dvigu rublja in znižanju cen mnogim izdelkom široke potrošnje so zabeležili v leningrajskih prodajalnah mnogo večji promet. Trgovine so glede raznih vrst blaga podvojile in celo potrojile prodaje. Dne 2. t. m. so prodale leningrajske trgovine desetkrat več svilenih in volnenih izdelkov kakor običajno. Veliko povpraševanje je po radioaparatih, kolesih, motorjih in avtomobilih. Vsem izdelkom so bili znatno znižali cene. Radijskih sprejemnikov so prodali štirikrat več. Kupci trosijo razmeroma mnogo več in le za prvovrstno blago. Tudi po vinu in kaviaru je večje povpraševanje.

V Moskvi je izjavil predstavnik ministrstva za avtomobilsko industrijo, da so v zadnjem času odprli vsepovsod mnogo novih prodajaln avtomobilov, zlasti v Moskvi, Leningradu, Tiflisu, Bakuju, Kijevu, Taškentu, Karagandi itd. V kratkem bodo odprli zopet 26 takih trgovin za prodajo 4-5 sedežnih avtomobilov, motorjev in kolesa. Zelo povpraševanje ljudje po srednjecilindrskem vozilu «Moskvič» in po 5-sedežnem «Pobeda». Lani so prodali vozovi tipa «Moskvič» dvakrat toliko kakor v 1948.

Britansko - nemška pogajanja prekinjena

«Reuter» poroča iz Frankfurta, da je bilo objavljeno uradno poročilo o prekinjenju gospodarskih pogajanj med Veliko Britanijo in Zapadno Nemčijo, ki so se bila pričela 19. februarja t. l. in so se nanašala na blagovni in plačilni promet. Poročilo govori o «provizorični odložitvi» pogajanj.

Nepristranski opazovalci pa izjavljajo, da je prišlo do prekinitve zaradi nastopa ameriških oblasti. Te so namreč nasprotne britanskemu predlogu, po katerem bi z novim finančnim dogovorom med Veliko Britanijo in Nemčijo z obeh strani izključili obveznost plačevanja v dolarjih. To vprašanje pa predstavlja za britanske kroge jedro vseh razpravljanj.

Kongres italijanskih pristanišč

Iz Livorna poročajo, da organizira tamošnja Trgovinska zbornica kot pooblaščenec pomorskega odseka Zveze trgovinskih zbornic in s sodelovanjem ministrstev za javna dela, promet in trgovinsko mornarico državni kongres vseh pristanišč, ki bo od 24. do 27. junija t. l. v Livornu. Dnevni red važnejših razpravljanj: 1. Gradbeni regulacijski načrti in fukcionalna koordinacija zaledn nih prometnih zvez pristanišč. 2. Upravno in finančno vodstvo pristanišč, gradnje in vzdrževanje naprav, delovanje pristaniških ustanov.

Suša uničila koruzno letino v Argentini

Do prvih dni tega meseca je vladala v Argentini zelo dolgo močna suša, tako da niti deset deževnih dni v marcu ni mogelo rešiti nekaterih pridelkov. Tako je uničena letošnja letina koruze za 80 odst., pa tudi drugi poljedelski pridelki so močno trpeli. Zaradi pomanjkanja krme so morali podvzeti predčasen zakol živine v velikem obsegu, tako da je dosegel izvoz svežega in zmrzlega mesa n. pr. v februarju 40 tisoč ton, kar je mesečni rekord. Industrijske klavnice so dobile pooblastilo klati tudi podvedo, ki tehta le 350 kg živ teže, medtem ko je bil dosedanji minimum, predpisan v oblasti, 500 kg. Računajo, da bo izvoz mesa tudi v marcu znašal vsaj 30 tisoč ton, kar je celo več kakor je dolgoletno povprečje za ta mesec (25 tisoč ton), ki so ga že bili dosegli nasproti lanskemu letu za 100 odst.

Pridobivanje antimona v FLRJ

Pridobivanje antimona dosega trenutno v Jugoslaviji 10 odst. celokupne svetovne proizvodnje. Kakor znano, je Jugoslavija med proizvajalci antimona v Evropi na prvem mestu, na svetu sploh pa na četrtem. Najvažnejši rudniški bazen, kjer pridobivajo antimon, je blizu Krupnja, vzhodno od reke Drine, in zavzema površino okoli 60 kvadratnih kilometrov. Tam pridobivajo na vsakih 32 ton rude eno tono antimonovega koncentrata.

Francoska trgovinska mornarica posreduje zveze italijanskih luk z Daljnim vzhodom

Nedavno je razpravljalo v Parizu združenje francoskih brodarjev o tem, ali naj vklju čijo italijanska pristanišča v svoje redne vozne poti proti Indiji in Daljnemu vzhodu, za padni Afriki in nekaterim delom Avstralije. Večina je bila za ta predlog, ki ga bodo sedaj izvedli. Podobno je marsejlska plovna družba «Cie. Fabre» naročila gradnjo dveh prekomorskih po 18.000 ton za plovbo med Levantom, Italijo in New Yorkom.

Prišla je pomlad zelena...

Prišla je pomlad. Skoraj neopaženo in tiho, kot bi hotela presenetiti ljudi. Toda ni jih presenetila. Ljudje so jo pričakovali in jo tudi sprejeli kot ji gre. Zimski plašči so zavzeli svoja mesta po omarah; ljudje so začutili tople sončne žarke, ki jih ogreva vsak dan topleje. Le ljubosumni oblaki so hoteli kratiti ljudem toplo sonce. Toda sonce zmaguje in bo zmagalo. Pogleda izpod oblakov in narava mu odgovarja s pozdravom zelenja in cvetja. Res, prišla je pomlad zelena . . .

V jugoslovanskih steklarnah izdelujejo dragocene steklarske predmete

V Jugoslaviji dobiva steklarska industrija iz dneva v dan večji pomen v zvezi s splošno industrializacijo in z napredkom tehnike, ki uporablja steklo kot zelo pomemben element. Jugoslavija ima najboljše pogoje za velik in neoviran razmah steklarske industrije. Krila bo vse domače potrebe in izdelovala mnogo za izvoz. V Jugoslaviji so številna ležišča najboljših surovin — kremenčevega peska — in sicer ne le v Istri, temveč tudi v Sloveniji (pri Novem mestu), Srbiji in Makedoniji. Strokovnega kadra pa je že 120 odst. več kot pa tik po osvoboditvi. V Rogaški Slatini deluje steklarska šola, ki usposablja 200 dobrih steklarjev, brusilcev, risarjev, modelarjev in drugih strokovnjakov.

Steklarska industrija je izpolnila že 58 odst. petletnega plana za plosko steklo in 60 odst. za votlo. CSR bi morala poslati trojne naprave za steklarne, pa je ustavila odpošiljanje. Jugoslovanski racionalizatorji in novatorji pa so pomagali, da se steklarska industrija razvija po določenem načrtu.

Steklarna v Rogaški Slatini izdeluje samo luksuzno steklo in po kvaliteti izdelkov uspešno tekmuje na svetovnem trgu. Kristalne izdelke izvaža steklarna v Rogaški Slatini v Ameriko, Egipt, Dansko, Argentinijo itd. Zaradi dobre in lepe izdelave so naročila iz tujine tako velika in številna, da se bo morala tovarna znatno povečati.

Steklarna v Rogaški Slatini obratuje že 20 let. Njen lastnik pred vojno je bil Nemec Albel, ki je bil obenem tudi lastnik steklarne v Hrastniku in skoraj vseh steklarn v Jugoslaviji. Že v predvojni dobi so bili izdelki slatinske steklarne tako dobri, da jih je Albel pošiljal v Nemčijo in na Češko in jih od tam prodajal kot priznani nemški in češki kristal.

Tuji kapitalist ni bil kar nič naklonjen domačim delavcem, tako da so morali, če so hoteli živeti, seči po skrajnem orožju — dvakrat so stavkali. Takoj po okupaciji so Nemci 1. 1941. ustrelili 33 najboljših steklarjev in izselili celo vrsto družin.

Ta izguba je bila občutna tako po osvoboditvi, ko je bilo treba začeti skoraj znova. Ni bilo strokovnjakov, ni bilo materiala. Danes pa nudi steklarna luksuznega stekla v Rogaški Slatini popolnoma drugo lice. Na prvi pogled imamo občutek, da se tovarna šele gradi, kajti na vseh štirih koncih rastejo novi objekti. Tovarna se bo že v 1. 1950. dvakrat povečala. Zidajo novo peč, ki bo dvakrat večja od sedanje, novo skladišče je že pod streho. Notranjost posameznih izdelkov pa je slikovita. Povsod tekmujejo brigade med seboj, vsak delavec je zatopljen v svoje delo. V brusilnici ostrmiš nad preciznimi gibi brusilčeve roke in nad mavričnimi barvami, ki jih sončni žarki rišejo v kristalnih vazah, vrčih, časah, kelihih itd.

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL: Ivan Lavrenčič

9

Ker mi oče ni ukazal, da bi tudi jaz legel, nisem imel poguma, da bi legel k njemu. Stal sem torej pred njim, in sicer na mestu, od koder se prijetno gleda na visoške naprave. Prav živo se še spominjam, kako sva se razgovarjala, in bil je to jako pomenljiv razgovor, ker se mi je takrat prvič odkrilo, da oče občuti težko breme svoje starosti in da je določil mene za svojega naslednika na Visokem.

Takole je pričel:

«Danes ponoči bo imela črna mavra telička! Glej, da ne zaspiš, pa tudi hlapec in dekla ne smeta zaspati! Sam Bog vedi, da tako radi spite, ko je vendar sleherna noč dolga!»

Ko sem mu obljubil, da ne bom zaspal, je globoko zastokal:

«Star sem in hiram. Kar sem živel, sem grabil, dokler nisem pristradal zemlje, katera je danes moja in katero tako nerad dajem iz rok.»

Nisem odgovoril; on pa je še tarnal:

«Cemu mora človek star postati! Če se je palaš skrhal, sem ga nabrusil, in sekalo se je z njim, ko da bi se ne bil nikdar skrhal. Kako da se življenje ne more nabrusiti, kot se nabrusi palaš, da bi človek dve sto let, posebno če je stradal in če je trpel kot žival v jarmu, samo da bi si pridobil rušo, na katero bi v starosti mirno pokladal svojo glavo?! Res je! V ta namen sem trpel in še celo mor . . .»

Vedel sem, da mi je hotel reči, da je tudi moril. Ali grozne te besede ni izgovoril do konca. Z njo bi mi tudi ne bil ničesar novega povedal, ker sem že prej slutil, da mu prelita človeška kri krati spanje v dolgih nočeh.

Ječal je:

«Prekratko je človeško življenje! To je zakrivil ta, ki sva mu zavila rep, ker je zapeljal prva človeka v pregreho. Da bi mu otekel rep in da bi se še globokeje pogreznil v peklenško morje!» Zaklel je v tujem jeziku, katerega nisem umel.

Ponižno sem pripomnil, da je kletev pregrešna in prepovedana po naši sveti katoliški veri. Ošabno me je pogledal in že sem se bal, da se še bolj razsrdi. In še ošabneje mi je odgovoril:

«Clovek, ki je služil v armadi, kateri je zapovedoval Gustavus Adolphus, ki je bil navzoč, ko so v nekem mestu — hudič naj vzame ime tega mesta, ker mi ni ostalo v spominu! — ničvredni oficirji zabodli našega Wallensteina, kneza in vojvodo v Friedlandu, — tak človek sam najbolje ve, kaj je greh in kaj ni greh.» Zasmejal se je: «Sveta katoliška vera! Takega človeka, mlečni moj otročaj, ne boš učil, katera vera je sveta, katera vera je prava! To jaz sam vem!» In še enkrat je ponovil: «To jaz že sam vem!» Spet je preklinjal, s pestjo pa tolkel po tratini poleg sebe.

Dragi Jezus! Tudi sedaj ni izgovoril ničesar, kar bi ne bil vedel že poprej. Da ga je beseda «sveta katoliška vera» tako razjarila, to je pričalo, da je bila materina trditev o «luteranu» dobro utemeljena.

«Spoštuj očeta!» se glasi božja zapoved. Ali sveti Izidor naj mi odpusti, da sem očetu nasproti molčal in tiho prenesel najhujše gorje, ki more zadeti nesrečnega človeka: da nisem branil svete katoliške vere, kateri sem vdan z dušo in telesom, z vsako kapljo svoje krvi!

Nerad se je pomiril. Iz nadaljnje njegove govorice pa se mi je odkrilo, da ga preganja strah pred smrtjo.

«Če smo jahali nad Svede, kaj mi je bila smrt? Ali v starosti človek nerad umira!» Potem je še pristavil: «Ko bi le vedel, ostane li to posestvo pri mojih ljudeh, — to je, kar me skrbi!»

Črno je gledal predse, končno pa se mu je le izvila beseda iz ust, da mi hoče izročiti posestvo. Zahteval je od mene obljube, da Visokega ne zapravim, ne zadolžim in ne zajem.

Vse sem mu obljubil.

Nato je izpregovoril:

«Nekaj ti rečem: Tajčarjev se boj!» Tajčarje smo imenovali takrat tiste, ki so se bili privlekli z Nemškega v naše kraje ter nam odvzeli najboljše kmetije.

Spet je pričel: «Ta zarod poznam, je požrešen, misli, da je več, kot smo mi, in naše zemlje je lačen. Kdor z njimi ne laja, ga raztrgajo. Da jim goltanec zamašim, te oženim in Tajčarko boš vzel, da ne bo imela nemških otrok. Res je, zemljo vedo najbolje obdelovati. Tudi tvoja mati je bila nemškega rojstva in gospodinja tudi ni bila slaba, dasi me je rada jezila.»

Svoje oči je upri vame. «Upam, da se nisi kam zapredel!» Prav srepo in z napetim obrazom me je opazoval. «Ženil se boš, kakor bom jaz zapovedal in kjer bom jaz hotel!» Spet je stresal tuje kletvine okrog sebe, a počasi se je potolažil, ko sem mu zagotovil, da nisem imel z nobeno žensko opraviti in da je njegova volja obenem tudi moja volja.

Prav čiste resnice mu nisem povedal. Sosed Debeljak je imel hčer čednega življenja in čednega telesa. V cerkvi, kadar je gospod Karel Ignacij oznanjeval božjo besedo, so se tu in tam najine oči lovile in ujele. Če sva se srečala, izpregovorila je rada prijazno besedo, ali pregrešnega ni bilo med nama.

Nadaljevanje sledi

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 • Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 • Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 100 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 • tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. • TRST